МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Кафедра інформаційних систем в управлінні та обліку

Вікторія Андріївна Кузьмінська

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

«Бухгалтерський облік та звітність суб'єктів малого підприємництва»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник
д.е.н., проф. Олена ЛАГОВСЬКА
_____
(підпис)

Рецензент
д.е.н., проф. Ірина ЗАМУЛА
_____
(підпис)

Завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
д.е.н., проф. Сергій ЛЕГЕНЧУК
_____
(підпис)

Житомир
2024 р.

Зміст

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. 6

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА 6

1.1. **Економічна сутність малого підприємництва та його роль в економіці України.** 6

1.2 Анотований огляд законодавства та періодичної літератури з обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва 14

1.3 Міжнародні стандарти фінансової звітності та Національні стандарти обліку, що регулюють бухгалтерський облік і звітність суб'єктів малих підприємств 22

1.4 Динаміка розвитку торгівельної галузі та місце ТОВ «ВДС-ТОРГ» в ній 27

Висновки до розділу 1 32

РОЗДІЛ 2. 36

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВДС ТОРГ») 36

2.1. Економічно-організаційна характеристика ТОВ «ВДС ТОРГ» та організація бухгалтерського обліку в ньому 36

2.2 Методичне забезпечення бухгалтерського обліку та звітності у ТОВ «ВДС ТОРГ» 42

2.3 Оподаткування діяльності ТОВ «ВДС-ТОРГ» 50

Висновки до розділу 2 55

РОЗДІЛ 3. 58

ШЛЯХИ ВДОСКОНАДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ «ВДС-ТОРГ» 58

3.1 Шляхи вдосконалення організації бухгалтерського обліку 58

3.2 Удосконалення процесу документування та відображення на рахунках обліку господарських операцій 65

Висновки до розділу 3 72

РОЗДІЛ 4. 75

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ... 75

4.1 Аналіз методів викладання бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва 75

4.2 Проблеми методики викладання облікових дисциплін 90

Висновки до розділу 4 93

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ 96

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 101

ДОДАТКИ 109

ВСТУП

Мале підприємництво є важливим елементом національної економіки, що сприяє зростанню зайнятості, активізації інноваційної діяльності та підвищенню конкурентоспроможності країни. У сучасних умовах функціонування суб'єктів малого підприємництва вимагає впровадження ефективної системи бухгалтерського обліку та звітності, яка дозволить забезпечити прозорість фінансової інформації, прийняття зважених управлінських рішень і відповідність міжнародним стандартам.

Система бухгалтерського обліку суб'єктів малого підприємництва є не лише важливим інструментом для обліку господарських операцій, але й джерелом фінансової інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Проте, незважаючи на значущість цього сектору, існують проблеми, пов'язані із впровадженням прогресивних методик обліку, адаптацією національної системи до міжнародних стандартів, а також із забезпеченням спрощеного та одночасно інформативного обліку для малих підприємств.

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю удосконалення організації бухгалтерського обліку та звітності малих підприємств в умовах глобалізації економіки, швидкої зміни нормативно-правового середовища та переходу України до ринкової моделі економіки. Належно організований облік сприяє оптимізації управління, підвищенню ефективності діяльності підприємств, зниженню витрат та посиленню конкурентних переваг малого бізнесу.

Мета даної кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні теоретичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, аналізі їх сучасного стану, виявленні проблем і формулюванні пропозицій щодо їх удосконалення з урахуванням міжнародного досвіду.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення наступних завдань:

- проаналізувати нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва в Україні;

- дослідити організаційні особливості бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва;

- запропонувати практичні рекомендації щодо вдосконалення облікової системи малих підприємств для підвищення її ефективності.

Об'єктом дослідження є бухгалтерський облік та звітність суб'єктів малого підприємництва, а саме на підприємстві «ВДС-ТОРГ». А **предметом** – теоретичні й практичні аспекти організації облікової системи та складання фінансової звітності малих підприємств.

Результати цього дослідження сприятимуть розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування малого бізнесу в Україні шляхом удосконалення бухгалтерського обліку та звітності.

Обсяг і структура бакалаврської роботи. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків і списку використаних джерел. Обсяг текстової частини складає 108 сторінок. Робота містить 15 таблиць, 8 рисунків та 5 додатки. Список використаних джерел налічує 80 найменувань.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. **Економічна сутність малого підприємництва та його роль в економіці України.**

Підприємництво являє собою самостійну та ініціативну діяльність, яка має на меті отримання прибутку або досягнення інших економічних результатів шляхом виробництва товарів, надання послуг чи виконання робіт. Воно ґрунтується на економічній свободі, конкуренції та прагненні досягати високих результатів.

Невід'ємною складовою частиною економіки України, яка активно сприяє її розвитку, забезпечує зайнятість, стимулює інновації та підвищує рівень конкуренції на ринку є мале підприємництво. В умовах глобалізації та швидких економічних змін, роль малого бізнесу в економічній системі країни набуває особливого значення. Малий бізнес дозволяє не тільки розвивати нові ідеї та проекти, але й адаптувати економіку до змін, знижувати безробіття та підвищувати соціальний рівень. Його діяльність охоплює різні сфери – виробничу, комерційну, фінансову, страхову – і зосереджена на досягненні власних економічних інтересів. Ефективне функціонування малого бізнесу позитивно впливає на розвиток конкурентного середовища, підтверджуючи його роль як важливого рушія економічного зростання.

Мале підприємництво має значний вплив на економічне зростання, оскільки забезпечує створення нових робочих місць, запроваджує нові технології, знижує рівень монополізації ринку і сприяє розвитку конкурентного середовища. Крім того, малий бізнес є основним джерелом поповнення місцевих бюджетів, оскільки сплачує податки, які сприяють розвитку регіональної

економіки. Продуктивність малих підприємств сприяє наповненню бюджетів усіх рівнів і створенню ВВП.

Проте, незважаючи на його важливість, суб'єкти малого підприємництва стикається з численними проблемами, зокрема, із високими фінансовими та адміністративними бар'єрами, відсутністю належної підтримки з боку держави, а також обмеженими можливостями для доступу до фінансування. У зв'язку з цим, необхідно ретельно дослідити економічну сутність малого підприємництва, його функції та роль у національній економіці України, а також розглянути основні чинники, що сприяють чи стримують його розвиток.

Серед вітчизняних науковців, які досліджували питання малого підприємництва, слід відзначити Волощук Н.Ю., Мацусову О.М., Черняєву О.В., Гриненко А.Ю., які акцентують увагу на інноваційності, самозайнятості, соціальній значущості малого бізнесу та його впливі на регіональний розвиток і економічну стабільність. Фролова В.Ю. аналізує спрощену організаційну структуру малих підприємств, тоді як Дернова І.А. і Боровик Т.М. розглядають їх як ключовий елемент ринкової економіки. Дослідження даних науковців формують розуміння ролі малого підприємництва у соціально-економічному розвитку України.

Мале підприємництво є основою гнучкої та адаптивної економіки, здатної оперативно реагувати на зміни ринкового середовища, споживчого попиту та технологічні інновації. Його відмінні риси включають невелику кількість працівників, скромні обсяги виробництва або надання послуг, а також безпосередню участь підприємця в управлінні бізнесом.

Такі підприємства базуються на унікальних ідеях, що забезпечує їхню гнучкість у впровадженні нововведень і швидке реагування на зміни в попиті. Їхня діяльність часто орієнтована на індивідуальний підхід до клієнтів і високу адаптивність до ринкових змін, що сприяє розвитку економіки та створенню нових робочих місць.

Таким чином, економічна суть малого підприємництва полягає не лише в отриманні прибутку, а й у його здатності швидко реагувати на зміни ринкових

умов, сприяти створенню робочих місць та забезпечувати соціальну стабільність. Малий бізнес також відіграє важливу роль у стимулюванні інновацій, розвитку місцевих громад і сприянні економічному зростанню на національному рівні. Крім того, він є важливим чинником підвищення конкуренції на ринку, що позитивно впливає на покращення якості товарів і послуг, а також забезпечує більш ефективне використання ресурсів.

Для більш глибокого розуміння сутності та значення малого підприємництва в табл. 1.1 представлено його визначення, взяті з нормативно-правових актів і наукових джерел.

Таблиця 1.1

Основні підходи до визначення малого підприємництва в наукових дослідженнях та законодавстві України

Джерело	Характеристика категорії
Волощук Н.Ю. [1]	Мале підприємництво – це особлива форма господарської діяльності, що враховує творчий підхід підприємця, інноваційність, базується на самозайнятості, ризику, майновій відповідальності й орієнтована на отримання прибутку.
Матусова О.М. [2]	Мале підприємництво – частина регіональної економіки, де суб'єкти господарювання займаються самостійною, інноваційною, систематичною діяльністю з метою досягнення економічного і соціального ефекту.
Черняєва О.В., Гриненко А.Ю. [3]	Мале підприємництво передбачає цілеспрямовану діяльність фізичних чи юридичних осіб, пов'язану з ризиками, інноваціями, виробництвом товарів, виконанням робіт і наданням послуг із урахуванням соціальних, екологічних аспектів та дотриманням державного законодавства.
Фролова В.Ю. [4]	Мале підприємництво – це організація, у якій задіяна мінімальна кількість працівників.
Дернова І.А., Боровик Т.М. [5]	Мале підприємництво є органічним структурним елементом ринкової економіки, одночасно виступає метою і інструментом економічного розвитку.
Господарський кодекс України [6]	Суб'єктами малого підприємництва є: юридичні особи — суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.

Продовження табл. 1.1.

Закон України "Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні" [7]	Суб'єктами малого підприємництва є юридичні особи та фізичні особи-підприємці, середня кількість працівників яких за звітний (фінансовий) рік не перевищує 50 осіб, а річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним офіційним курсом гривні до євро, встановленим НБУ.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8]	Малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: - балансова вартість активів — до 4 мільйонів євро включно; - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — до 8 мільйонів євро включно; - середня кількість працівників — до 50 осіб включно.

**Джерело розроблено автором.*

Як ми можемо бачити з таблиці 1.1, наукові джерела, зокрема праці Волощук Н.Ю., Матусової О.М., Черняєвої О.В., Гриненко А.Ю., роблять акцент на якісних характеристиках малого підприємництва, таких як інноваційність, самозайнятість, творчий підхід, орієнтація на прибуток і соціальний ефект. Ці визначення підкреслюють соціально-економічну значущість малих підприємств у розвитку регіональної та національної економіки.

Деякі автори, наприклад, Фролова В.Ю., зосереджуються на спрощеній організаційній структурі малих підприємств і мінімальній кількості працівників. Інші, як Дернова І.А. та Боровик Т.М., підкреслюють роль малого підприємництва як структурного елемента ринкової економіки та одночасно інструмента її розвитку.

Таким чином, мале підприємництво можна розглядати як категорію, що поєднує кількісні критерії з якісними особливостями, які спільно формують його унікальну роль у соціально-економічному середовищі.

У нормативних актах, таких як Господарський кодекс України, Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», мале підприємництво окреслюється кількісними параметрами, що стосуються чисельності працівників, річного доходу та

балансової вартості активів. Це дозволяє чітко класифікувати підприємства за розміром і визначити їхню належність до категорії малих.

Отже, мале підприємництво відіграє ключову роль у розвитку національної економіки, забезпечуючи її гнучкість, інноваційність і стійкість до кризових явищ. У наукових працях підкреслюється його здатність сприяти зайнятості, створювати нові ринкові можливості та формувати соціально-економічну стабільність. Нормативно-правові акти чітко регламентують кількісні критерії малого бізнесу, сприяючи його ідентифікації та підтримці. Таким чином, поєднання законодавчих норм та наукових підходів створює всебічне розуміння сутності та потенціалу малого підприємництва в сучасній економіці.

З економічної точки зору роль та значення малого підприємництва можна оцінити за допомогою кількох ключових показників, серед яких:

- частка малого бізнесу у формуванні валового внутрішнього продукту (ВВП) країни;
- доля національного доходу, створеного малими підприємствами;
- частка малих підприємств серед загальної кількості комерційних підприємств у країні;
- відсоток працездатного населення, зайнятого в секторі малого бізнесу;
- внесок малих підприємств у загальний обсяг експорту продукції та послуг;
- частка податкових надходжень, сплачених малим бізнесом, у загальній сумі податкових надходжень країни;
- обсяг основного капіталу, що належить малому бізнесу, в загальному обсязі інвестицій у національну економіку;
- частка продукції чи послуг, вироблених малим бізнесом, у загальному обсязі національного виробництва.

Ці показники дозволяють оцінити не тільки економічний внесок малого підприємництва, але й його вплив на зайнятість, інвестиційний клімат, а також на розвиток соціальних та економічних процесів в країні.

Зі збільшенням значень цих показників зростає роль малого підприємництва в економіці країни.

Управлінське трактування малого підприємництва зосереджено на визначенні його значення для економічного розвитку України, зміцнення її позицій на міжнародній арені та підвищення конкурентоспроможності на світових ринках.

За результатами дослідження узагальнена роль малого підприємництва в економіці, представлена на рис. 1.1.

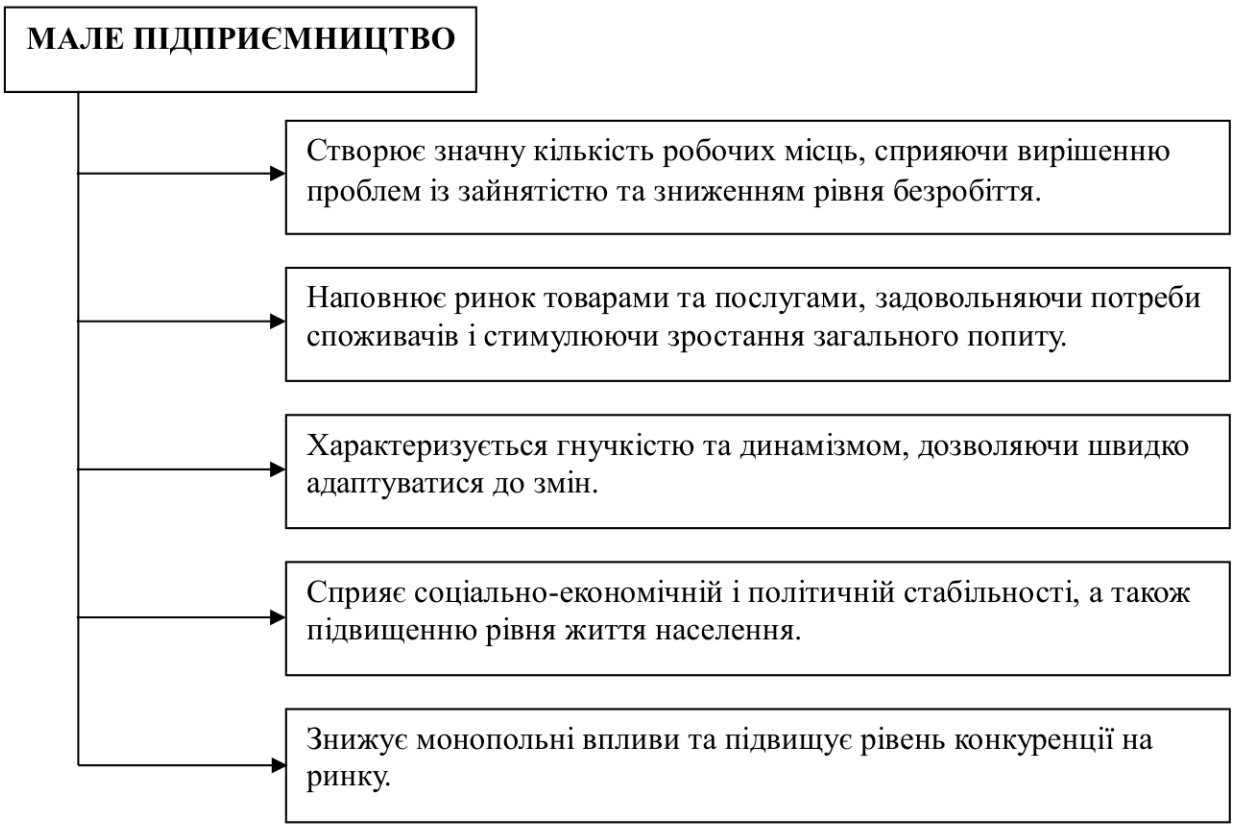

Рис.1.1 *Роль малого підприємництва в економіці.**

**Джерело розроблено автором.*

Суб'єкти малого підприємництва є важливою складовою економіки країни, але їх ефективність залежить від багатьох факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх. Для комплексного оцінювання цього сектору використовують SWOT-аналіз, який дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємств, а також визначити можливості для розвитку та потенційні загрози.

У таблиці 1.2 наведено основні характеристики малого підприємництва, що сприяють його росту та розвитку, а також фактори, які можуть створювати виклики чи перешкоди для подальшого функціонування і стійкості цього сектору.

Таблиця 1.2

SWOT-аналіз малого підприємництва як сектора економіки України

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
Легкість і сприятливі умови для втілення інновацій	Обмежені перспективи розвитку й подальшого зростання
Можливість створення й розвитку справи без великого стартового капіталу; швидка окупність та оборот коштів	Залежність від економічного стану великого і середнього бізнесу
Вузька спеціалізація, що дозволяє краще адаптуватися до потреб споживача	Слабка стійкість до змін зовнішніх факторів
Безпосередній контакт зі споживачем, швидка реакція на зміну попиту	Обмеження фінансування, що заважає проведенню досліджень і впровадженню їхніх результатів
Можливості	**Загрози**
Творча реалізація власника малого підприємства	Уразливість до тиску органів державної влади
Використання незайнятих ніш ринку	Високий рівень конкуренції та велика ймовірність витіснення з ринку
Перспектива зростання до рівня великого бізнесу	Неможливість доведення створеного ноу-хау до етапу реалізації
Мобільність у деяких нішах (можливість транспортування діяльності)	Відсутність доступу до фінансових ресурсів через складнощі з отриманням кредитів
	Відсутність великої кількості постачальників, що призводить до небажаної залежності
	Загроза швидкого банкрутства
	Відсутність стабільного рівня доходів

**Джерело розроблено автором.*

SWOT-аналіз малого підприємництва демонструє, що цей сектор має значний потенціал завдяки інноваційності, гнучкості, швидкому обороту капіталу та можливості для творчої реалізації. Водночас його розвиток стримується обмеженими фінансовими ресурсами, залежністю від економічного середовища та високим рівнем конкуренції.

Малі підприємства можуть досягти успіху, використовуючи вузьку спеціалізацію, безпосередній контакт зі споживачем і незайняті ніші ринку. Проте, для мінімізації загроз, таких як нестабільність доходів, залежність від постачальників і вплив державного регулювання, їм необхідно зміцнювати фінансову базу, покращувати управлінські процеси та знижувати ризики через адаптацію до змін зовнішнього середовища. Таким чином, успіх малого бізнесу залежить від здатності долати внутрішні слабкості та використовувати зовнішні можливості для стабільного зростання.

З вище зазначеного можна зробити висновок, що економічна сутність суб'єктів малого підприємництва полягає в його здатності швидко адаптуватися до змін ринкових умов, впроваджувати інновації та сприяти економічному зростанню. Мале підприємництво створює нові робочі місця, знижує безробіття, сприяє розвитку конкурентного середовища та поповнює місцеві бюджети через сплату податків. Незважаючи на численні переваги, такі як гнучкість та швидкий оборот капіталу, малий бізнес стикається з обмеженнями в доступі до фінансування, високою конкуренцією та відсутністю належної підтримки з боку держави.

Суб'єкти малого підприємництва відіграють ключову роль у становленні національної економіки, виступаючи гарантом її стабільності та підвищення рівня життя населення. Зважаючи на міжнародний досвід, малий бізнес є більш стабілізуючим фактором, ніж велика промисловість. У всьому світі його розглядають як гнучкий сектор економіки, здатний у стислі терміни ефективно здійснити ринкову та соціальну реструктуризацію, подолати майже всі економіко-соціальні наслідки таких трансформацій і сприяти подальшому економічному зростанню та розвитку національної економіки в цілому.

1.2 Анотований огляд законодавства та періодичної літератури з обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва

Нормативно-правове регулювання діяльності малих підприємств в Україні є важливою складовою розвитку цього сектору економіки. Законодавство визначає правові основи для організації, управління та контролю за діяльністю малих підприємств, а також забезпечує правову підтримку для стимулювання їх розвитку.

В Україні, наразі, підприємницьку діяльність з нормативно-правової та обліково-методологічної точок зору та регулюють: Господарський Кодекс України (ГКУ), Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Спрощена фінансова звітність», Податковий Кодекс України (ПКУ) та Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (№ 720) та інші.

Управління бухгалтерським обліком та фінансовою звітністю є важливими аспектами діяльності малих підприємств, адже правильне ведення обліку дозволяє не лише дотримуватися законодавчих вимог, але й забезпечує прозорість та ефективність господарської діяльності. В Україні існує чітка нормативно-правова база, яка регулює обліково-звітні процеси на всіх етапах функціонування підприємства, зокрема малих підприємств.

Визначення стандартів, нормативів і методичних рекомендацій, відповідно до яких здійснюється облік, є важливим для забезпечення стабільного та законного функціонування малого підприємництва. В табл. 1.3 представлені деякі з основних нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік та фінансову звітність малих підприємств в Україні, зокрема ті, що визначають правові основи діяльності таких підприємств та їх коротка характеристика.

Таблиця 1.3

Нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік та фінансову звітність малих підприємств в Україні

Нормативно-правовий акт	Коротка характеристика
Господарський Кодекс України (ГКУ) [6]	Визначає загальні правові засади ведення господарської діяльності в Україні, включаючи умови для підприємств різних форм власності.
Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [7]	Регулює питання підтримки малого і середнього підприємництва, надаючи сприятливі умови для їх розвитку та визначаючи критерії для класифікації підприємств.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8]	Регламентує загальні правила ведення бухгалтерії і складання фінансової звітності для всіх підприємств, зокрема малих, і визначає вимоги до фінансової звітності.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Спрощена фінансова звітність» [9]	Визначає правила складання фінансової звітності малими підприємствами, зокрема, вимоги до форми та змісту звітів.
Податковий Кодекс України (ПКУ) [10]	Регулює питання оподаткування, зокрема для малих підприємств, включаючи пільги, систему оподаткування, звітність та обов'язки щодо податків.
Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (№ 720) [11]	Надання рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах, включаючи застосування регістрів для фіксації та обробки бухгалтерських операцій.

**Джерело розроблено автором.*

Господарський Кодекс України (ГКУ) — це основний нормативно-правовий акт, який регулює загальні правові засади ведення господарської діяльності в Україні. Він встановлює правила, за якими здійснюється підприємницька діяльність, визначаючи права та обов'язки суб'єктів господарювання, а також умови для створення, функціонування та припинення діяльності підприємств різних форм власності. Завдяки чітким і стабільним нормам ГКУ малий бізнес отримує можливість ефективно взаємодіяти з іншими суб'єктами господарювання, розвивати свою діяльність, забезпечувати захист інтересів і виконувати свої зобов'язання перед державними органами.

Зокрема, ГКУ надає малому бізнесу правову підтримку для ведення господарських договорів, створення умов для розвитку підприємств, а також вирішення можливих суперечок та конфліктів на основі законодавства. Таким чином, Господарський кодекс України є основою для формування стабільної правової системи для малого бізнесу, який у свою чергу здатен забезпечити економічну стабільність і розвиток на національному рівні.

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» був прийнятий з метою створення правових, економічних та організаційних умов для розвитку малого і середнього підприємництва, яке відіграє важливу роль у формуванні конкурентоспроможної економіки держави. Так, згідно даного закону, визначено, що:

- суб'єктами мікропідприємництва є: «фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України»;

- суб'єктами малого підприємництва є: «фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України»;

- суб'єктами великого підприємництва є: «юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік)перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом

Національного банку України». Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.

Для проведення структурованого аналізу та класифікації підприємств за їх розмірами в Україні використовуються визначені законодавством критерії. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», основними критеріями є сукупна вартість активів, чистий дохід від реалізації продукції та середня кількість працівників. Ці показники дозволяють чітко визначити, до якої категорії віднести підприємство, зокрема мікропідприємства, малі, середні та великі підприємства. У табл. 1.4 наведено основні показники, що розділяють підприємства на мікро-, малі, середні та великі.

Таблиця 1.4

Класифікація підприємств за критеріями активів, доходу та кількості працівників

Критерії	Мікро-підприємства	Малі підприємства	Середні підприємства	Великі підприємства
Сукупна вартість активів	До 350 тис. євро	До 4 млн. євро	До 20 млн. євро	Понад 20 млн. євро
Чистий дохід від реалізації	До 700 тис. євро	До 8 млн. євро	До 40 млн. євро	Понад 40 млн. євро
Середня кількість працівників	До 10 осіб	До 50 осіб	До 250 осіб	Понад 250 осіб

**Джерело розроблено на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»*

Для визначення відповідності критеріям, вираженим у євро, використовується середній офіційний курс гривні до іноземних валют, розрахований на основі курсів Національного банку України, встановлених для євро протягом відповідного року.

Водночас слід врахувати два важливі зауваження:

1. Для новостворених підприємств:

- Під час визначення відповідності критеріям застосовуються показники на дату складання річної фінансової звітності.

- У першому звітному періоді (що триває від дати створення підприємства до 31 грудня того ж року) такі підприємства вперше визначають свою категорію за результатами діяльності за цей період.

2. Для діючих підприємств:

- Якщо підприємство за показниками річної фінансової звітності протягом двох років поспіль не відповідає критеріям своєї категорії, воно переходить до іншої категорії.

- Перехід здійснюється лише після двох років невідповідності. Наприклад, якщо велике підприємство за один рік відповідає критеріям середнього підприємства, відповідний статус середнього воно отримає лише у наступному звітному році за умови, що його показники і надалі відповідатимуть критеріям середнього підприємства.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Спрощена фінансова звітність» є важливим документом, який регулює порядок складання фінансової звітності малими підприємствами в Україні. Це нормативно-правовий акт, який має на меті спрощення вимог до фінансової звітності для малих підприємств, що дозволяє зменшити адміністративне навантаження та забезпечити відповідність звітності стандартам бухгалтерського обліку.

Податковий Кодекс України (ПКУ) є основним нормативно-правовим актом, який регулює систему оподаткування в Україні. Він визначає порядок обчислення, нарахування та сплати податків, включаючи правила, що стосуються малого підприємництва. Суб’єкти малого підприємництва можуть скористатися спрощеною системою оподаткування, яка дозволяє знизити податкове навантаження та спростити процедури ведення бухгалтерії та подачі звітності.

Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (№ 720) надають детальні вказівки щодо ведення бухгалтерії на малих підприємствах, зокрема стосовно застосування регістрів бухгалтерського обліку. Ці рекомендації визначають порядок фіксації та обробки бухгалтерських операцій, а також правильне ведення документації, що дозволяє

забезпечити точність і прозорість обліку, відповідність вимогам законодавства та полегшити процес складання фінансової звітності. Методичні рекомендації є важливим інструментом для малих підприємств, що працюють в умовах спрощеної системи обліку.

Законодавча база в Україні створює достатньо гнучкі умови для ведення обліку та складання звітності малими підприємствами, надаючи їм можливість застосовувати спрощену систему обліку. Періодична література, в свою чергу, висвітлює ключові проблеми, що виникають у процесі практичного застосування цих норм, та пропонує рекомендації щодо удосконалення облікових практик і підходів до звітності на малих підприємствах.

Проблемам малого підприємництва та його розвитку в Україні присвятили свої роботи такі дослідники, як Небева М.І., Черкасава Ю.І., Копченко І.М., Варналій З.С., та Хурса М.М. У своїх наукових працях вони досліджують різні аспекти функціонування малого бізнесу, включаючи економіко-організаційні питання, тенденції розвитку в умовах нових податкових реформ, а також роль державного регулювання в трансформаційній економіці.

З огляду на різноманіття наукових досліджень та теоретичних розробок у сфері малого підприємництва, в табл. 1.5 представлено огляд робіт авторів, які вивчають різні аспекти функціонування та розвитку малого бізнесу в Україні. Вона охоплює як теоретичні, так і практичні питання, що стосуються економічних, організаційних, податкових та державних аспектів малого підприємництва.

Таблиця 1.5

Огляд літературних джерел щодо малого підприємництва

Автор	Назва роботи	Короткий опис
Хурса М.М. [12]	«Мале підприємництво: економіко-організаційні аспекти діяльності»	Монографія досліджує економічні та організаційні особливості функціонування малого бізнесу, зокрема його роль у вирішенні соціально-економічних завдань.
Варналій З.С. [13]	«Основи підприємництва»	Навчальний посібник висвітлює ключові аспекти підприємницької діяльності, включаючи засади організації, планування та регулювання бізнес-процесів.

Продовження табл. 1.5.

Колісник Г.М. [14]	«Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні»	Дисертація присвячена аналізу механізмів та інструментів державної підтримки малого бізнесу в Україні, а також розробці рекомендацій щодо їх удосконалення.
Небева М.І., Черкасава Ю.І. [15]	«Тенденції розвитку малого бізнесу в умовах нового Податкового Кодексу»	Наукова стаття досліджує вплив нового Податкового кодексу на розвиток малого бізнесу в Україні, аналізує податкові зміни та їх наслідки для підприємців.
Копченко І.М. [16]	«Державне регулювання малого підприємництва в трансформаційній економіці»	Автореферат дисертації аналізує особливості державного регулювання малого бізнесу в умовах економічних трансформацій та пропонує шляхи вдосконалення регуляторної політики.

**Джерело сформовано автором.*

У монографії «Мале підприємництво: економіко-організаційні аспекти діяльності» Хурса М.М. детально аналізує економічні та організаційні основи функціонування малого підприємництва в Україні. Автор розглядає ключові аспекти управління, розвитку та підтримки малого бізнесу, акцентуючи увагу на його ролі у формуванні конкурентного середовища, створенні робочих місць та вирішенні соціально-економічних проблем. Особлива увага приділяється практичним рекомендаціям щодо вдосконалення державної підтримки і забезпечення ефективної діяльності малих підприємств. Книга стане корисною для науковців, викладачів, студентів економічних спеціальностей та підприємців.

Навчальний посібник «Основи підприємництва» З.С. Варналія є фундаментальним виданням, що охоплює основи теорії та практики підприємницької діяльності. У книзі розглядаються ключові аспекти створення, організації та управління підприємствами різних форм власності, а також економіко-правові основи підприємництва. Особлива увага приділяється малому бізнесу, його ролі в ринковій економіці та державній підтримці. Посібник містить практичні рекомендації, приклади та завдання, що робить його корисним для студентів, викладачів та початківців у сфері бізнесу.

Дисертація Г.М. Колісник «Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні» присвячена дослідженню теоретичних і практичних аспектів державного регулювання та підтримки малого бізнесу. У роботі

аналізуються механізми стимулювання розвитку малого підприємництва, оцінюється їх ефективність у контексті української економіки, а також визначаються напрями вдосконалення політики підтримки. Особливу увагу приділено вивченню ролі малого бізнесу в соціально-економічному розвитку країни та обґрунтуванню необхідності комплексної державної підтримки.

У статті Небевої М.І. та Черкасової Ю.І. «Тенденції розвитку малого бізнесу в умовах нового Податкового Кодексу» досліджуються впливи положень Податкового кодексу України на функціонування малого бізнесу. Автори аналізують зміни в оподаткуванні, їх вплив на підприємницьку активність та ефективність діяльності малих підприємств. Окрема увага приділяється адаптації малого бізнесу до нових умов, а також пропонуються рекомендації для покращення податкової політики у сфері малого підприємництва.

Автореферат дисертації Копченко І.М. «Державне регулювання малого підприємництва в трансформаційній економіці» присвячений дослідженню особливостей та механізмів державного регулювання малого бізнесу в умовах економічних трансформацій. У роботі розглядаються теоретичні засади, інструменти та практики державної підтримки малого підприємництва. Автор аналізує вплив регуляторних заходів на розвиток малого бізнесу, визначає проблеми та перспективи вдосконалення політики регулювання, а також пропонує рекомендації для оптимізації взаємодії держави та суб’єктів малого підприємництва.

Аналіз зазначених джерел демонструє важливість державної підтримки та ефективного регулювання малого підприємництва для його сталого розвитку в Україні. Кожне з досліджень підкреслює різні аспекти малого бізнесу, від економічних і організаційних основ до впливу податкової політики та трансформаційних змін у економіці. Ключовими темами є роль малого бізнесу в створенні робочих місць, вирішенні соціально-економічних проблем та його взаємодія з державними структурами. Всі автори акцентують увагу на необхідності вдосконалення державної політики, підтримки малого бізнесу, адаптації до нових економічних умов і податкових змін, що є важливими для

підвищення його ефективності та забезпечення стабільного економічного зростання.

1.3 Міжнародні стандарти фінансової звітності та Національні стандарти обліку, що регулюють бухгалтерський облік і звітність суб'єктів малих підприємств

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та національні стандарти бухгалтерського обліку є основними інструментами регулювання фінансового обліку і складання звітності підприємств. Вони встановлюють єдині правила для обробки та подання фінансової інформації, що забезпечує прозорість і порівнянність фінансових результатів компаній на національному та міжнародному рівнях. Використання цих стандартів дає можливість створювати достовірну картину фінансового стану підприємства, полегшує оцінку його діяльності та забезпечує узгодженість облікових процедур, що важливо для інвесторів, кредиторів і інших зацікавлених сторін. Крім того, застосування міжнародних стандартів сприяє інтеграції підприємств в глобальну економіку, підвищує їх конкурентоспроможність та довіру на міжнародних ринках.

МСФЗ охоплюють принципи визнання, класифікації, вимірювання та розкриття інформації щодо різних фінансових інструментів, зокрема активів і зобов'язань. Основною метою МСФЗ є створення єдиних стандартів для фінансового обліку та звітності на глобальному рівні, що дозволяє порівнювати фінансові звіти компаній з різних країн. Це підвищує прозорість та достовірність фінансової інформації, що сприяє довірі з боку інвесторів і дає змогу точніше оцінювати фінансові ризики та можливості.

Національні стандарти обліку також можуть містити вимоги щодо відображення різних аспектів, таких як відходи виробництва, у фінансовій звітності компанії, включаючи звіти про прибуток і збитки, баланс та зміни в

капіталі. Це дає можливість представити повну і точну картину фінансового стану підприємства та результатів його діяльності.

Дотримання МСФЗ і національних стандартів обліку не лише полегшує порівняння фінансових результатів різних компаній, але й сприяє залученню інвесторів та кредиторів, оскільки вони можуть бути впевнені в достовірності та відповідності фінансової інформації вимогам цих стандартів.

МСФЗ для малих і середніх підприємств (МСФЗ для МСП) – це спрощена версія стандартів, розроблена для малого та середнього бізнесу, яка включає більш прості вимоги до складання фінансової звітності. МСФЗ для МСП дозволяє знизити адміністративні витрати на ведення бухгалтерії і звітності, зберігаючи при цьому високий рівень прозорості і достовірності фінансової інформації.

МСФЗ для малих і середніх підприємств (МСФЗ для МСП) складається з 35 розділів, які регламентують основні принципи і процедури відображення в обліку інформації про активи, зобов'язання, власний капітал і фінансові результати. Ці стандарти також визначають порядок складання фінансової звітності, розкриття облікової політики та інформації про пов’язані сторони, а також облік спеціалізованих видів діяльності, перерахування сум в іноземній валюті та звітність за умов гіперінфляції. Крім того, МСФЗ для МСП встановлює умови переходу підприємств на цей стандарт, що дозволяє забезпечити послідовність і узгодженість у застосуванні облікових методів.

Цей стандарт є єдиним для малих і середніх підприємств, що регулює всі аспекти обліку та звітності, не дозволяючи застосування інших Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) чи Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Він забезпечує спрощену та зрозумілу методологію для ведення бухгалтерії, відповідаючи специфіці діяльності малих підприємств. Стандарти включають вимоги до обліку основних засобів, зобов'язань, доходів і витрат, а також забезпечують узгодженість між обліковою інформацією і звітністю підприємства, що важливо для забезпечення прозорості фінансових результатів для інвесторів та інших зацікавлених сторін. МСФЗ для

МСП сприяє підвищенню якості фінансової звітності та дозволяє малим підприємствам більш ефективно взаємодіяти з міжнародними ринками, що є важливим для їхнього розвитку і стабільності.

В Україні для суб'єктів малих підприємств діють Національні стандарти бухгалтерського обліку, зокрема Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Спрощена фінансова звітність» регулює порядок складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва в Україні. Цей стандарт передбачає спрощення вимог до фінансової звітності для малих підприємств, щоб зменшити адміністративне навантаження та забезпечити доступність фінансової інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Положення П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» дозволяють малим підприємствам складати спрощену форму фінансової звітності, що включає лише баланс і звіт про фінансові результати. Це забезпечує спрощення процесу звітування, оскільки підприємства не повинні складати складніші форми звітності, такі як звіт про рух грошових коштів чи звіт про зміни в капіталі. Спрощена звітність дає змогу зосередитися на основних показниках, таких як активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати, що значно знижує витрати на складання фінансових документів.

Баланс у спрощеній формі має зазначення лише найважливіших статей, таких як активи, зобов'язання та власний капітал, що дозволяє надати основну інформацію про фінансовий стан підприємства. Звіт про фінансові результати включає відомості про доходи, витрати та чистий прибуток чи збиток підприємства за звітний період. Крім того, П(С)БО 25 вимагає мінімального рівня розкриття інформації, що дозволяє зберегти простоту і доступність для малих підприємств, які зможуть подавати свою звітність без надмірних витрат на її складання.

В табл. 1.6 відображено основні відмінності між двома системами обліку та звітності, а саме між МСФЗ для малих і середніх підприємств та ПСБО 25 «Спрощена фінансова звітність». Ці дві системи мають різний підхід до ведення

обліку та складання звітності, що визначає порядок відображення фінансових операцій, вимоги до структури звітів, а також рівень деталізації та складності звітної інформації.

Таблиця 1.6

Основні відмінності між МСФЗ для МСП та ПСБО 25 «Спрощена фінансова звітність»

Критерій	МСФЗ для МСП	ПСБО 25
Сфера застосування	Для малих і середніх підприємств (МСП), що відповідають визначеним критеріям за розмірами та доходами	Для малих підприємств (до 50 працівників, річний дохід до 10 млн грн)
Форма звітності	Підприємства повинні складати повний набір фінансових звітів, включаючи баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про зміни в капіталі.	Спрощена форма звітності: баланс і звіт про фінансові результати.
Розкриття інформації	Вимагається більш детальне розкриття фінансової інформації (активи, зобов'язання, власний капітал, рух грошових коштів, зміни в капіталі тощо).	Мінімальне розкриття, лише основні показники фінансової діяльності: активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати.
Фінансова звітність	Передбачає обов'язкове складання звітності відповідно до міжнародних принципів.	Спрощена форма звітності, орієнтована на малий бізнес із меншими вимогами.
Основні елементи звітності	Баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про зміни в капіталі, розкриття інформації про облікову політику та подібні статті.	Баланс, звіт про фінансові результати.
Аудит	Підприємства повинні відповідати вимогам щодо аудиту фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів (залежно від розміру та обсягу діяльності).	Аудит не є обов'язковим для малих підприємств, якщо вони відповідають визначеним критеріям (менший розмір, менше число працівників).
Гнучкість звітності	Більш гнучкий підхід до складання звітності, з урахуванням міжнародних стандартів, що дозволяє підприємствам вести свою діяльність в межах міжнародних фінансових вимог.	Спрощена звітність забезпечує зручність для малих підприємств, знижуючи витрати на облік і звітність.

* *Джерело сформовано автором.*

З таблиці 1.6 видно, що МСФЗ для МСП і ПСБО 25 мають різні підходи до регулювання фінансового обліку та звітності. МСФЗ для МСП встановлює більш детальні та обширні вимоги щодо складання фінансових звітів, що включають баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та зміни в капіталі, а також вимоги до розкриття фінансової інформації. Цей стандарт орієнтований на міжнародну прозорість і стандартизацію фінансової звітності, що дозволяє підприємствам порівнювати свої показники з іншими компаніями на міжнародному рівні.

Натомість ПСБО 25 забезпечує спрощений підхід, орієнтуючи малий бізнес на більш зручну та менш затратну форму звітності, обмежену балансом і звітом про фінансові результати. Це дозволяє малим підприємствам зменшити витрати на складання звітності, зберігаючи при цьому достатній рівень інформативності для оцінки фінансового стану підприємства. Таким чином, обидва стандарти мають свої переваги залежно від розміру підприємства та його потреб у фінансовій звітності, де МСФЗ підходить для підприємств, які прагнуть міжнародної стандартизації та прозорості, а ПСБО 25 — для малих підприємств, що потребують більш спрощеної та доступної звітності.

Таким чином, Міжнародні стандарти фінансової звітності, зокрема МСФЗ для МСП, сприяють стандартизації бухгалтерського обліку і фінансової звітності для малих підприємств в Україні, що підвищує їх прозорість і забезпечує легкість порівняння фінансових результатів з іншими підприємствами на міжнародному рівні.

П(С)БО 25 створений для полегшення ведення бухгалтерії малими підприємствами та адаптації їх до вимог законодавства, при цьому не обмежуючи основних принципів бухгалтерського обліку. Він дає змогу зберігати прозорість і достовірність фінансової звітності для усіх користувачів інформації, таких як інвестори, кредитори та державні органи.

1.4 Динаміка розвитку торгівельної галузі та місце ТОВ «ВДС-ТОРГ» в ній

Торговельна галузь промисловості є важливою складовою економіки України, яка забезпечує зв'язок між виробниками та споживачами, сприяє реалізації промислової продукції та задоволенню потреб населення. Завдяки своїй універсальності та гнучкості, вона має значний вплив на економічний розвиток країни та якість життя її громадян.

Торговельна галузь є потужним стимулом для розвитку промислового виробництва, оскільки саме через неї реалізується більшість товарів. Це стосується як продукції важкої промисловості (металургії, машинобудування), так і легкої (текстильна, харчова промисловість). Ринок збуту, сформований торгівлею, дозволяє виробникам адаптувати свої стратегії під потреби споживачів, удосконалювати технології виробництва та розширювати асортимент.

Крім того, торгівля сприяє зростанню зайнятості населення. У цій галузі працюють мільйони українців, що робить її одним із ключових джерел доходів для населення. Також вона відіграє значну роль у наповненні державного бюджету через податки, що сплачуються підприємствами та фізичними особами-підприємцями.

Торговельна галузь в Україні включає два основні сегменти: оптову та роздрібну торгівлю. Оптова торгівля забезпечує постачання великих партій товарів підприємствам, установам та організаціям. Водночас роздрібна торгівля надає доступ споживачам до готової продукції через магазини, ринки та онлайн-платформи.

Оптова торгівля – це діяльність із придбання та реалізації товарів великими партіями, яка орієнтована на перепродаж або використання в бізнесі. Суб'єктами оптової торгівлі зазвичай є підприємства, які закуповують товари у виробників і реалізують їх іншим підприємствам, роздрібним мережам або організаціям.

Роздрібна торгівля – це діяльність із продажу товарів кінцевим споживачам для їхнього особистого, домашнього чи сімейного використання. Основним

завданням роздрібної торгівлі є забезпечення населення товарами через магазини, ринки, інтернет-майданчики тощо.

Оптова торгівля є основним джерелом постачання товарів для роздрібних підприємств. Водночас роздрібна торгівля формує попит, який впливає на обсяги закупівель у оптових постачальників. Таким чином, обидва види торгівлі взаємодіють у єдиному ланцюгу постачання.

Оптова та роздрібна торгівля є важливими складовими економічної системи, що забезпечують ефективний рух товарів від виробників до споживачів. Вони виконують різні функції, але разом формують цілісну структуру торгівельного процесу, яка сприяє задоволенню потреб населення та підтримці економічного зростання.

Сьогодні торговельна галузь промисловості стикається з низкою викликів, серед яких війна, економічна нестабільність та інфляція. Воєнні дії значно вплинули на функціонування торгівлі, зокрема у регіонах, де тривають активні бойові дії. Тим не менш, у безпечніших областях відбувається активне відновлення торгівельної інфраструктури, відкриття нових торговельних центрів і маркетів. За даними Міністерства фінансів України, станом на 01 лютого 2024 року у межах програми державних гарантій на портфельній основі (яка функціонує з грудня 2020 року) було видано 33 199 кредитів на загальну суму 105,4 млрд грн. Ця програма спрямована на підтримку мікро-, малого та середнього бізнесу, забезпечуючи доступ до фінансування у складних економічних умовах.

На цей момент 29 банків-кредиторів обслуговують 19 080 кредитів на суму 67,2 млрд грн. Основна сума боргу, частково забезпеченого державними гарантіями, складає 30,8 млрд грн, що становить приблизно 70% від загального ліміту наданих гарантій у розмірі 43,9 млрд грн.

Розподіл кредитів за видами економічної діяльності свідчить про пріоритетність певних галузей економіки:

- Сільське господарство: 6 754 кредити на суму 34,4 млрд грн.

- Оптова та роздрібна торгівля, ремонт транспортних засобів: 7 146 кредитів на 15,7 млрд грн.
- Переробна промисловість: 2 494 кредити на 11,5 млрд грн.
- Транспорт, складське господарство, поштова та кур’єрська діяльність: 1 014 кредитів на 2,2 млрд грн.

Водночас глобальні тренди, такі як цифровізація та впровадження інновацій, відкривають нові можливості для розвитку галузі. Українські компанії дедалі більше інвестують у модернізацію своїх процесів, покращення сервісу та розширення асортименту.

Внутрішня та зовнішня торгівля є невід'ємними складовими економічної системи України, що забезпечують стабільність та розвиток національної економіки. Внутрішня торгівля сприяє задоволенню споживчих потреб та розвитку внутрішнього ринку, тоді як зовнішня торгівля відкриває можливості для інтеграції з глобальними ринками, залучення іноземних інвестицій та підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Ефективна організація бухгалтерського обліку та звітності в обох секторах є ключем до успішного функціонування підприємств та забезпечення прозорості фінансової інформації для всіх зацікавлених сторін.

Внутрішня торгівля – це обмін товарів і послуг між суб’єктами господарювання, розташованими на території однієї держави. Вона включає як оптову, так і роздрібну торгівлю, спрямовану на задоволення потреб населення та підприємств у внутрішньому ринку.

Зовнішня торгівля – це обмін товарів і послуг між суб’єктами господарювання різних країн. Вона охоплює експорт (продаж товарів і послуг за кордон) та імпорт (закупівлю товарів і послуг з-за кордону), а також регулюється міжнародними договорами та угодами.

За 2023р. експорт товарів становив 36186,2 млн.дол. США, або 82,0% порівняно із 2022р., імпорт – 63562,4 млн.дол., або 114,9%. Негативне сальдо склало 27376,2 млн.дол. (за 2022р. також негативне – 11160,1 млн.дол.).

Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,57 (за 2022р. – 0,80).

Для наочного розуміння змін, що відбулися у зовнішньоторговельному балансі, у рисунках 1.2 і 1.3 відображені темпи зростання (зниження) експорту та імпорту товарів у 2023 році (у відсотках до аналогічного періоду попереднього року, наростаючим підсумком). Ці графіки дозволяють порівняти тенденції у торгівлі, оцінити основні виклики та перспективи відновлення економічної активності в Україні.

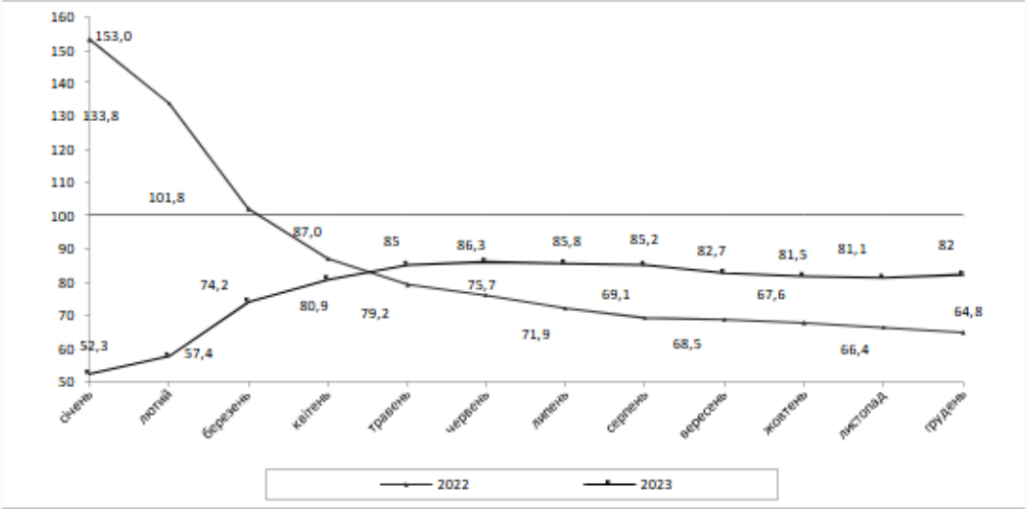

Рис.1.2 *Темпи зростання (зниження) експорту товарів (у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)*

** Джерело сформовано за даними Державної статистики*

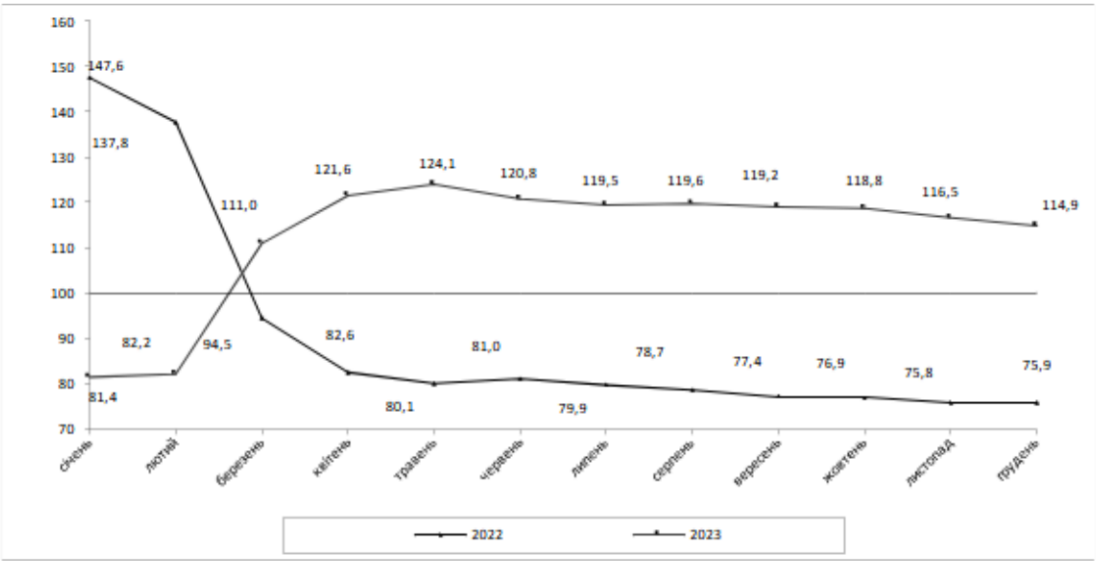

Рис.1.3 *Темпи зростання (зниження) імпорту товарів (у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)*

** Джерело сформовано за даними Державної статистики*

Торгівля як галузь господарської діяльності має розгорнуту мережу оптових і роздрібних підприємств, забезпечує зберігання, транспортування і реалізацію товарної продукції, предметів споживання. Рівень розвитку торгівлі характеризує обсяг і структуру споживання в країні. Торгівля інформує і впроваджує нові товари, виробництво яких тільки починається, які для споживачів є ще невідомими. Таким чином, розвиток торгівлі, будучи обумовлений рівнем і темпами розвитку виробництва товарів, в свою чергу, здійснює вплив на промисловість, сільське господарство з одного боку , і на споживання людей – з іншого. Важливе значення торгівлі в тому, що вона сприяє особистій матеріальній зацікавленості людей у підвищенні продуктивності праці, в збільшенні виробництва, в більш повному задоволені потреб.

Під поняттям “функція” слід розуміти коло питань, які відносять до господарської діяльності, що вирішуються тільки цією галуззю народного господарства.

Торгівля виконує наступні функції:

1) доведення товарів до споживачів;

2) продовження процесу виробництва у сфері товарного обігу (сортування, комплектування, пакування);

3) зміна форм вартості з товарної на грошову;

4) надання торгових послуг населенню в процесі реалізації товарів.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ВДС-ТОРГ» — українська компанія, що зареєстрована як юридична особа. Основна діяльність компанії спрямована на торгівлю товарами, зокрема в сегменті оптової та роздрібної торгівлі. Вона бере участь у ряді економічних процесів, зокрема у сфері постачання товарів і послуг, а також співпрацює з іншими підприємствами в межах державних та приватних контрактів. ТОВ «ВДС-ТОРГ» здійснює свою діяльність через різні канали, зокрема через магазини та інтернет-платформи, що дозволяє їй охоплювати широку аудиторію споживачів по всій Україні.

Також варто зазначити, що «ВДС-ТОРГ» орієнтована на активне використання новітніх технологій для покращення логістики та сервісу. Це

включає використання сучасних систем управління, автоматизацію процесів і оптимізацію витрат, що дозволяє компанії зберігати конкурентоспроможність в умовах економічних викликів. Через це компанія здатна ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі, адаптуючи свої стратегії відповідно до вимог ринку та попиту.

Отже, торговельна галузь України є ключовою складовою економіки, яка забезпечує зв'язок між виробниками та споживачами, сприяє розвитку промисловості, створює робочі місця та наповнює державний бюджет. Оптова та роздрібна торгівля формують єдиний ланцюг постачання, забезпечуючи ефективний рух товарів. Попри воєнні виклики, галузь демонструє стійкість і адаптивність, значною мірою завдяки державним програмам фінансової підтримки. Це дозволяє підприємствам відновлюватися, зберігати робочі місця та сприяти економічному зростанню країни.

Висновки до розділу 1

За результатами дослідження економічної сутності малого підприємництва та його ролі в економіці України встановлено наступне:

Мале підприємництво є ключовим елементом економіки, який забезпечує гнучкість, інноваційність та адаптивність до змін ринкового середовища. Воно сприяє створенню робочих місць, зменшенню безробіття, розвитку конкурентного середовища та наповненню місцевих бюджетів. Незважаючи на свої численні переваги, малий бізнес стикається з викликами, такими як обмежений доступ до фінансування, висока конкуренція та недостатня державна підтримка.

SWOT-аналіз малого підприємництва показує, що цей сектор має значний потенціал за рахунок вузької спеціалізації, швидкого обороту капіталу та творчої реалізації, але вимагає покращення управлінських процесів і зміцнення фінансової бази для подолання загроз. Успіх малого бізнесу залежить від

здатності ефективно використовувати свої переваги, мінімізувати недоліки та адаптуватися до зовнішніх викликів.

Мале підприємництво відіграє стабілізуючу роль в економіці, сприяючи її трансформації та зростанню, і виступає важливим фактором соціально-економічної стабільності на регіональному та національному рівнях.

За результатами дослідження законодавства та періодичної літератури з обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва можна зробити наступні висновки:

Нормативно-правове регулювання діяльності малих підприємств в Україні є основою для їх ефективного функціонування та розвитку. Головними документами, що регулюють цей сектор, є Господарський кодекс України, Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Податковий кодекс України, а також стандарти бухгалтерського обліку.

Ці нормативно-правові акти забезпечують чіткі критерії класифікації підприємств, встановлюють права й обов'язки суб'єктів малого бізнесу, а також надають правову базу для ведення діяльності та податкового регулювання. Вони сприяють прозорості господарської діяльності, захисту інтересів підприємців і створенню сприятливого середовища для розвитку малого бізнесу, який відіграє важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності економіки України.

Наукові дослідження підтверджують значення малого бізнесу як рушійної сили економіки, яка сприяє створенню робочих місць і формуванню конкурентного середовища. Роботи провідних авторів висвітлюють важливість удосконалення державної підтримки, адаптації до змін у податковій системі та покращення управлінських практик.

Таким чином, нормативно-правова база разом із науковими рекомендаціями забезпечують передумови для сталого розвитку малого підприємництва, його інтеграції в економічну систему та підвищення конкурентоспроможності.

Проаналізувавши Міжнародні стандарти фінансової звітності та Національні стандарти обліку, що регулюють бухгалтерський облік і звітність суб'єктів малих підприємств можна виділити такі ключові аспекти:

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та Національні стандарти обліку (НСБО) є важливими інструментами для регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, забезпечуючи єдиний підхід до обробки і подання фінансової інформації. Для малого та середнього бізнесу створено спрощені версії цих стандартів, як-от МСФЗ для МСП та П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», які знижують адміністративне навантаження та сприяють доступності фінансової інформації. Використання цих стандартів підвищує прозорість звітності, зміцнює довіру інвесторів та полегшує взаємодію з міжнародними ринками, що є ключовим для розвитку малого бізнесу.

МСФЗ для МСП та П(С)БО 25 пропонують різні підходи до регулювання обліку та звітності малих підприємств. МСФЗ для МСП забезпечує детальну стандартизацію, спрямовану на міжнародну прозорість, що сприяє інтеграції у глобальні ринки. Водночас П(С)БО 25 створений для спрощення звітності, зменшення витрат і полегшення виконання законодавчих вимог в Україні. Обидва стандарти є важливими інструментами для підвищення якості фінансової звітності залежно від потреб підприємств: міжнародної інтеграції або національної адаптації.

За результатами аналізу динаміки розвитку торгової галузі та позиції ТОВ «ВДС-ТОРГ» у ній, було виявлено наступне:

Торговельна галузь є важливою складовою економіки України, забезпечуючи зв'язок між виробниками і споживачами, сприяючи розвитку промислового виробництва та покращенню життєвого рівня населення. Вона включає оптову та роздрібну торгівлю, що виконують ключові функції в обміні товарами на внутрішньому ринку, а також здійснюють вплив на зовнішню торгівлю. Галузь стикається з різноманітними викликами, такими як війна та економічна нестабільність, але також має потенціал для розвитку завдяки цифровізації та інноваціям. Важливим фактором успіху є ефективна організація

бухгалтерського обліку, що забезпечує прозорість та сприяє розвитку внутрішнього і зовнішнього ринків. ТОВ «ВДС-ТОРГ» є прикладом успішної компанії в цій галузі, яка активно використовує новітні технології для покращення логістики та оптимізації витрат. Попри економічні виклики, таких як війна, галузь демонструє стійкість і адаптивність завдяки державним фінансовим програмам підтримки. Це дозволяє підприємствам відновлюватися та сприяти економічному зростанню країни.

РОЗДІЛ 2.
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВДС ТОРГ»)

2.1. Економічно-організаційна характеристика ТОВ «ВДС ТОРГ» та організація бухгалтерського обліку в ньому

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «ВДС ТОРГ» є одним з представників малого та середнього бізнесу в Україні, яке займається оптовою та роздрібною торгівлею товарів. Зокрема, підприємство здійснює діяльність у рамках КВЕД 45.31 (оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів), 45.20 (технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів), 45.32 (роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів), 49.31 (пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення), та 49.41 (вантажний автомобільний транспорт). Це дозволяє компанії охоплювати широкий спектр послуг і товарів, які користуються попитом серед широкого кола споживачів, зокрема власників автотранспортних засобів і підприємств, що займаються логістикою та перевезеннями.

Основною метою компанії є забезпечення широкого спектру товарів на внутрішньому ринку для задоволення потреб споживачів, а також оптимізація бізнес-процесів через постійне оновлення асортименту та використання сучасних технологій для ефективної роботи з постачальниками та кінцевими споживачами.

У ТОВ «ВДС ТОРГ» реалізується гнучка організаційна структура, яка дозволяє швидко адаптуватися до змін на ринку та оптимізувати свою діяльність в умовах економічної нестабільності. Для досягнення високої ефективності компанія активно використовує інноваційні методи управління, зокрема

автоматизацію внутрішніх процесів, впровадження новітніх ІТ-рішень для контролю за запасами та розширення каналу збуту через інтернет-платформи. Це дозволяє знижувати витрати, збільшувати оборот товарів і підвищувати рівень обслуговування клієнтів. З метою структурованої характеристики підприємства сформовано табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ТОВ «ВДС ТОРГ»

№	Зміст необхідних відомостей	Інформація
1	Повна та скорочена назва юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ВДС-ТОРГ ТОВ"ВДС-ТОРГ"
2	Код ЄДРПОУ	34719939
3	Дата реєстрації	24.01.2007 (17 років 10 місяців)
4	Контактна інформація	07452, Україна, Броварський р-н, Київська обл., село Гоголів, вулиця Артема, будинок, 56
5	Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
6	Основний вид діяльності	35.11 Виробництво електроенергії
7	Розмір статутного капіталу	40 200,00 гривень
8	Організаційна структура	Наведено на рис 2.1

* *Джерело сформовано автором.*

Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «ВДС ТОРГ» спрямована на забезпечення точності та прозорості фінансової інформації для ефективного управління компанією. Основні принципи бухгалтерії компанії включають регулярне ведення обліку доходів і витрат, своєчасне нарахування податків та зборів, а також контроль за фінансовими потоками через сучасні облікові системи. Бухгалтерія здійснює постійний моніторинг фінансового стану підприємства, включаючи підготовку регулярних звітів для керівництва та зовнішніх органів контролю. Для цього використовуються як традиційні методи обліку, так і автоматизовані програми для ведення фінансових звітів, що дозволяє оптимізувати роботу бухгалтерії та підвищити точність даних.

ТОВ «ВДС ТОРГ» використовує послуги аутсорсингового центру, що дозволяє знижувати витрати на утримання власного бухгалтерського штату та

фокусуватися на основних бізнес-процесах. Аутсорсинг дозволяє отримувати висококваліфіковану допомогу від спеціалістів, що володіють актуальними знаннями та досвідом у веденні бухгалтерії та фінансової звітності. Співпраця з аутсорсинговим центром забезпечує відповідність обліку чинним нормативно-правовим вимогам і дозволяє своєчасно і точно здійснювати нарахування податків та зборів, що важливо для підтримки репутації компанії та її фінансової стабільності.

Бухгалтерський облік на підприємствах, установах та організаціях ведеться безперервно з моменту їх реєстрації та до завершення процесу ліквідації. Ведення обліку здійснюється виключно в національній валюті України – гривні, що забезпечує єдину систему фінансового відображення господарських операцій. Організація бухгалтерського обліку є важливою складовою управління підприємством і належить до компетенції його керівника. Це завдання виконується відповідно до вимог чинного законодавства, установчих документів підприємства, а також з урахуванням потреб контролю та прозорості фінансової діяльності.

Організація облікового процесу на підприємстві «ВДС-ТОРГ» починається з формування облікової політики для цілей бухгалтерського обліку. Цю політику розробляє головний бухгалтер підприємства, а затверджується вона його керівником. Облікова політика є основою для забезпечення єдності методів обліку та створення прозорої системи фінансової звітності.

У розпорядчому документі, що визначає облікову політику, встановлюються принципи, методи й процедури, які застосовуються для ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності. Це стосується тих аспектів, де нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку передбачають більше ніж один варіант підходу. Крім того, в обліковій політиці зазначаються попередні оцінки, які використовуються підприємством для розподілу витрат між звітними періодами, що дозволяє забезпечити об’єктивність і послідовність у відображенні господарських операцій.

Розробка облікової політики враховує специфіку діяльності підприємства, обсяги операцій, організаційну структуру та кадровий потенціал. Такий підхід дозволяє адаптувати облікову політику до індивідуальних потреб підприємства, забезпечуючи її ефективність і відповідність законодавчим вимогам.

Обліковий процес передбачає виконання облікових робіт у визначеній послідовності, що охоплює окремі, взаємопов'язані стадії та формує цілісну систему. Основні етапи цього процесу наведено на рисунку 2.1.

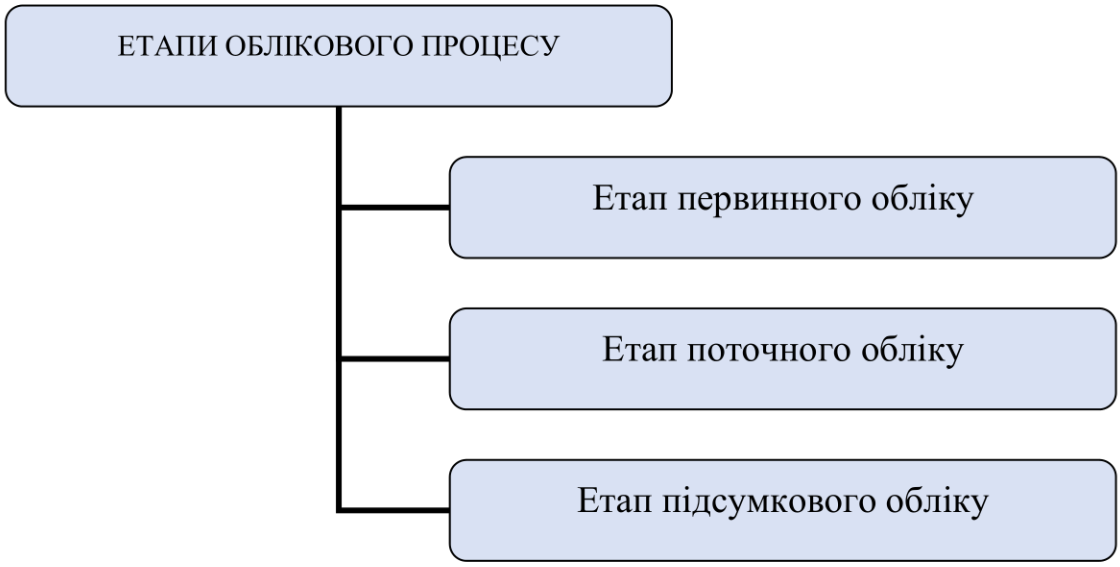

Рис.2.1 *Етапи облікового процесу.*

**Джерело розроблено автором.*

Етап первинного обліку передбачає документування та оцінку господарських операцій і явищ. На етапі поточного обліку здійснюється реєстрація господарських операцій у бухгалтерських рахунках та облікових регістрах. Етап підсумкового обліку полягає в узагальненні даних поточного обліку для складання бухгалтерської звітності.

Згідно з чинним законодавством підприємство самостійно обирає форму ведення обліку, що є об'єктом облікової політики і зазначається в Наказі про облікову політику.

ТОВ «ВДС ТОРГ» відноситься до малого підприємництва, оскільки відповідає визначеним законодавством критеріям, зокрема, відповідно до Закону

України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Згідно з фінансовою звітністю компанії за 2023 рік (Додаток А), сукупна вартість активів (див. рис. 2.2) складає понад 350 тис. євро, але менше ніж 4 млн євро. Враховуючи середній офіційний курс гривні до євро, встановлений Національним банком України на рівні 39,56 грн за 2023 рік, сукупна вартість активів компанії складає 736 658,24 євро (29 142 200 грн / 39,56 грн = 736 658,24 євро).

Усього за розділом II	1195	**15482.3**	**25454.9**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	**0**	
Баланс	1300	**15628.2**	**29142.2**

Рис.2.2 *Сукупна вартість активів ТОВ «ВДС-ТОРГ» за 2023 рік.*

** Джерело сформовано автором на основі додатку А.*

Чистий дохід від реалізації товарів, згідно з Звітом про фінансові результати за 2023 рік (див. рис. 2.3), складає 30 503 700 грн, що в еквіваленті дорівнює 771 075,32 євро (30 503 700 грн / 39,56 грн = 771 075,32 євро).

1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	**30503.7**	**15119.7**
Інші операційні доходи	2120	**349.4**	**48.7**
Інші доходи	2240		**0**

Рис.2.3 *Чистий дохід від реалізації товарів ТОВ «ВДС-ТОРГ» за 2023 рік.*

** Джерело сформовано автором на основі додатку А.*

Оскільки ТОВ «ВДС-ТОРГ» відноситься до малого підприємства, всіма етапами обліку займається головний бухгалтер.

Усі документи передаються до бухгалтерії для реєстрації господарських операцій у первинних документах. Господарські операції оформлюються у письмовій формі, що слугує підставою для їх відображення в бухгалтерському обліку.

На підприємстві впроваджена автоматизована система обліку, завдяки якій всі документи реєструються автоматично за допомогою програмного

забезпечення, такого як 1С-Бухгалтерія та M.E.Doc. Однією з ключових переваг програми 1С-Бухгалтерія є її можливість повної адаптації до потреб конкретного підприємства. Це програмне забезпечення дозволяє автоматизувати процеси бухгалтерського та податкового обліку, а також формування звітності для подання до контролюючих органів.

Додатково, програма забезпечує ведення повного бухгалтерського обліку на підприємстві, включаючи отримання таких важливих документів, як оборотно-сальдові відомості за рахунками, баланс та звіт про фінансові результати. Завдяки автоматизації процесів знижується ризик помилок, підвищується оперативність облікових операцій, і створюються умови для ефективного управління фінансовими ресурсами.

Перед початком роботи з програмним забезпеченням первинні документи проходять обов'язкову перевірку бухгалтерією. Ця перевірка включає контроль наявності всіх необхідних реквізитів, підписів відповідальних осіб за виконання господарської операції, а також перевірку математичної правильності показників.

Після цього бухгалтер аналізує систему бухгалтерських рахунків для коректного відображення на них господарських операцій. На основі проведеного аналізу здійснюються відповідні записи у спеціальних відомостях для узагальнення інформації з первинних документів, прийнятих до обліку. Серед таких відомостей:

- Відомість 1.2-мс – облік нарахування амортизації;
- Відомість 2.2-мс – облік розрахунків із працівниками;
- Оборотні відомості за рахунками: 301, 311, 221, 3721, 39, 64 тощо;
- Головна книга – для систематизації даних по всіх рахунках;
- Бухгалтерська довідка – для уточнення або виправлення облікових записів.

Цей процес забезпечує точність та повноту відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, створюючи основу для формування достовірної фінансової звітності.

Система бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «ВДС-ТОРГ» організована відповідно до вимог чинного законодавства та враховує специфіку

діяльності підприємства. Основні характеристики системи обліку відображені в табл. 2.2, де наведено ключові аспекти облікової політики, форми ведення обліку та оподаткування:

Таблиця 2.2

Основні характеристики системи обліку ТОВ «ВДС-ТОРГ»

Класифікація ознак	Система бухгалтерського обліку ТОВ «ВДС-ТОРГ»
Система бухгалтерського обліку	Загальна система
Форма бухгалтерського обліку	Проста
Система оподаткування	Загальна система оподаткування прибутку (зі сплатою податку на прибуток 18%)
Форма оподаткування ПДВ	Платник податку на додану вартість за ставкою 20%
Облікові регістри	Журнал обліку господарських операцій та відомості з обліку розрахунків з оплати праці, з дебіторами та кредиторами та ін..
Система ведення обліку	Автоматизована система
Застосування плану рахунків	Спрощений план рахунків
Форма звітності	Спрощений фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва (ф.1-мс, ф. 2-мс)
Організація обліку витрат	Використання 9 класу рахунків
Структура бухгалтерської служби	Головний бухгалтер

** Джерело сформовано автором*

Отже, організація бухгалтерського обліку полягає в упорядкуванні окремих елементів облікової системи в єдину структуру з чітко визначеними характеристиками, логічною побудовою її складових: об'єктів обліку, форм організації та технічних засобів.

2.2 Методичне забезпечення бухгалтерського обліку та звітності у ТОВ «ВДС ТОРГ»

Методичне забезпечення бухгалтерського обліку охоплює тлумачення законодавчих актів, стандартів фінансової звітності та бухгалтерського обліку, а

також методичні вказівки, рекомендації та інструкції щодо їх застосування або обліку окремих господарських операцій.

Аргументом на користь того, що методологічне та методичне забезпечення є невід'ємними складовими частинами організації бухгалтерського обліку, є той факт, що саме ці елементи визначають зміст і порядок функціонування всіх інших складових системи обліку, включаючи обліковий процес та діяльність осіб, що займаються обліком. Без чітко розробленої методології і методичного забезпечення система бухгалтерського обліку не може функціонувати належним чином, що підкреслює важливість цього етапу.

В Україні національна система бухгалтерського обліку ґрунтується на Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", а також на нормативно-правових актах, таких як положення (стандарти) бухгалтерського обліку, методичні рекомендації та інструкції, що регламентують ведення обліку окремих операцій і облікових регістрів.

Методологічне, методичне та організаційне забезпечення бухгалтерського обліку націлене на створення чіткої регламентації облікових процесів для суб'єктів господарювання. Правові основи цього регулювання визначають органи, відповідальні за розробку і впровадження методології, методичних підходів та організаційних засад бухгалтерського обліку, що, в свою чергу, забезпечує належне функціонування облікової системи на підприємствах. В табл. 2.3 наведено основні елементи методичного забезпечення бухгалтерського обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва.

Таблиця 2.3

Основні елементи методичного забезпечення бухгалтерського обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва

Елемент методичного забезпечення	Опис
Законодавчі акти	Основні закони, що регулюють бухгалтерський облік і звітність, зокрема Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".
Національні стандарти бухгалтерського обліку	Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які визначають правила ведення обліку для малих підприємств.
Методичні рекомендації	Документи, що надають роз'яснення щодо застосування облікових стандартів, зокрема для малих підприємств.

Продовження табл. 2.3

Інструкції	Документація, що регулює облік окремих операцій, таких як облік основних засобів, амортизації, розрахунків з працівниками тощо.
Облікові регістри	Журнали і відомості, що використовуються для реєстрації господарських операцій, зокрема, у малих підприємствах.
Форма фінансової звітності	Спрощені форми звітності для малого бізнесу (наприклад, форма 1-мс, 2-мс), що відповідають вимогам законодавства.

** Джерело сформоване автором*

Законодавство є основою для всієї системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" визначає базові правила ведення обліку, зокрема для малих підприємств, що дозволяє створювати правову основу для подальшої організації обліку та звітності.

Положення (стандарти) бухгалтерського обліку в Україні визначають конкретні вимоги до ведення обліку. Для малого підприємництва важливо, щоб ці стандарти були адаптовані до його специфічних потреб, оскільки малий бізнес має обмежені ресурси і часто застосовує спрощені форми обліку.

Методичні вказівки є важливим елементом для правильного застосування стандартів, особливо в умовах малого підприємництва, де обмежена кількість персоналу та ресурси можуть призводити до труднощів у веденні бухгалтерії. Рекомендації допомагають підприємцям коректно інтерпретувати стандарти та здійснювати облік відповідно до вимог законодавства.

Інструкції, що деталізують процес обліку окремих операцій, є важливими для малих підприємств, які можуть здійснювати специфічні типи операцій, що потребують окремого підходу до обліку (наприклад, облік основних засобів чи розрахунків з працівниками). Вони допомагають забезпечити правильність відображення таких операцій у облікових регістрах.

Використання правильних облікових регістрів, таких як журнали і відомості, є необхідним для організації обліку на підприємстві. Вони дозволяють систематизувати облікову інформацію, що полегшує подальше складання звітності та перевірку правильності ведення обліку.

Для малих підприємств існують спрощені форми фінансової звітності, такі як форма 1-мс та 2-мс. Це дозволяє малим підприємствам без надмірних зусиль і витрат складати необхідні звіти, відповідаючи вимогам законодавства. Спрощення форми звітності знижує фінансове навантаження на малий бізнес.

Облікова політика визначає ключові принципи ведення обліку, що відповідають специфіці підприємства. Вона є основою для побудови системи обліку на підприємстві, зокрема для малих підприємств, що часто мають специфічні вимоги до обліку.

Методи контролю за дотриманням встановлених стандартів обліку та звітності допомагають забезпечити правильність відображення господарських операцій. Це включає регулярні перевірки і моніторинг з боку керівництва або зовнішніх аудиторів.

ТОВ «ВДС ТОРГ» керується національним законодавством України в галузі бухгалтерського обліку та фінансової звітності, зокрема, Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Додатково застосовуються Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які регулюють ведення обліку активів, зобов'язань, витрат, доходів, а також нарахування податків.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635, ТОВ «ВДС ТОРГ» розробляє облікову політику. Політика включає методи оцінки активів, нарахування амортизації, класифікацію доходів і витрат, а також порядок обліку запасів та дебіторської заборгованості. Всі зміни у обліковій політиці повинні бути обґрунтовані і задокументовані відповідно до вимог чинного законодавства, з можливістю коригування лише у разі необхідності.

Заповнення форм фінансової звітності на підприємстві здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. Для складання балансу та звіту про фінансові результати використовуються

спрощені форми (1-МС, 2-МС), що відповідають вимогам для малих підприємств. Основну увагу приділяється коректному відображенню активів, пасивів, доходів і витрат, а також правильно заповненим категоріям, таким як поточні і необоротні активи, дебіторська заборгованість та зобов'язання.

Загалом, методичні рекомендації щодо облікової політики та заповнення звітності ТОВ «ВДС ТОРГ» зосереджені на забезпеченні точності, послідовності та відповідності вимогам законодавства. Всі облікові процеси і фінансова звітність повинні бути складені з урахуванням специфіки підприємства, що дає можливість забезпечити ефективне управління фінансовими ресурсами та дотримання податкових зобов'язань.

Облікові регістри ТОВ «ВДС ТОРГ» включають в себе низку документів та книг, що забезпечують правильне відображення господарських операцій у бухгалтерії підприємства. До основних облікових регістрів підприємства належать:

1. Журнал обліку господарських операцій – основний регістр, де реєструються всі господарські операції підприємства в порядку хронології. Журнал використовується для фіксації кожної господарської операції, що дозволяє контролювати їх правильність та своєчасність.

2. Відомості з обліку розрахунків з працівниками – регістри, які містять інформацію про нарахування заробітної плати, утримання, а також інші види виплат працівникам підприємства, що дозволяє здійснювати контроль за правильною оплатою праці.

3. Відомості з обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами – регістр, який допомагає в обліку взаєморозрахунків з контрагентами, контролюючи як заборгованість підприємства, так і дебіторську заборгованість. Він є важливим для здійснення фінансового моніторингу та прогнозування грошових потоків.

4. Оборотні відомості – використовуються для детального обліку та перевірки руху коштів і балансових рахунків, таких як рахунки 301, 311, 221, 3721, 39, 64, і т.д.

5. Головна книга – узагальнюються всі записи, зроблені в інших облікових регістрах, для складання фінансової звітності. Вона забезпечує зведену інформацію про дебетові та кредитові обороти на рахунках.

Ці регістри є невід'ємною частиною облікової системи ТОВ «ВДС ТОРГ», що дозволяє здійснювати ефективний контроль за фінансовими операціями та забезпечує підготовку до складання необхідної фінансової звітності.

Форма фінансової звітності ТОВ «ВДС ТОРГ» базується на спрощеній фінансовій звітності для суб'єктів малого підприємництва, відповідно до вимог чинного законодавства України. Оскільки підприємство є малим, воно має право застосовувати спрощену форму звітності, яка дозволяє зменшити обсяг наданої інформації, зберігаючи при цьому всі необхідні дані для оцінки фінансового стану.

Основні форми фінансової звітності, які використовуються в ТОВ «ВДС ТОРГ», включають:

1. Баланс (форма 1-МС).

2. Звіт про фінансові результати (форма 2-МС).

3. Примітки до фінансової звітності.

Баланс відображає фінансовий стан підприємства на певну дату, надаючи повну картину його активів, пасивів та власного капіталу. Баланс дозволяє оцінити ліквідність підприємства та структуру його фінансів, що є важливим для інвесторів і кредиторів при прийнятті рішень про співпрацю або фінансування. У балансі показано розподіл активів на короткострокові та довгострокові, що дає змогу виявити фінансову стабільність підприємства.

У Звіті про фінансові результати міститься детальна інформація про доходи, витрати та фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період. Вона дозволяє оцінити ефективність роботи підприємства, його прибутковість та рентабельність. Звіт дає змогу розглядати доходи за різними категоріями та витрати, пов'язані з основною діяльністю підприємства, що є важливим для визначення фінансової стабільності і прогнозування подальших результатів діяльності.

Примітки до фінансової звітності не є окремою формою звітності, але вони є важливим доповненням, що уточнює і пояснює інформацію, наведено в балансі та звіті про фінансові результати. Примітки можуть містити додаткові роз'яснення щодо облікової політики, оцінок та методів, застосованих для складання звітності, а також деталізацію про податкові зобов'язання, зобов'язання перед кредиторами та інші важливі аспекти діяльності підприємства. Це забезпечує прозорість і дозволяє більш детально зрозуміти фінансовий стан компанії.

Показники спрощеної фінансової звітності подаються в тисячах гривень з одним десятковим знаком. Зазвичай основним періодом для формування цієї звітності є календарний рік. Однак за необхідності фінансова звітність може бути складена і за коротші періоди, такі як перший квартал, півріччя або дев’ять місяців поточного фінансового року.

При характеристиці балансу в рамках спрощеної фінансової звітності важливо відзначити, що зменшується кількість статей як в активах, так і в пасивах, що призводить до підвищення рівня узагальнення даних порівняно з балансом, який складається для великих і середніх підприємств за Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Баланс малого підприємства, хоча й має скорочену кількість статей і вищий рівень узагальнення, зберігає основну структуру, зокрема за розділами «Необоротні активи», «Оборотні активи», «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» в активі та «Власний капітал», «Довгострокові зобов’язання, цільове фінансування та забезпечення», «Поточні зобов’язання», «Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» у пасиві. Для мікропідприємства баланс є ще більш агрегованим, з лише двома розділами в активі («Необоротні активи» та «Оборотні активи») і трьома розділами в пасиві («Власний капітал», «Довгострокові зобов’язання, цільове фінансування та забезпечення», «Поточні зобов’язання»).

Статті балансу в спрощеній фінансовій звітності формуються на основі залишків синтетичних рахунків бухгалтерського обліку на відповідну дату, при цьому дебетові залишки потрапляють до активів, а кредитові – до пасивів. В окремих випадках, де показники вказуються в дужках, вони віднімаються від інших статей. Так, наприклад, в активі враховується залишок за кредитом субрахунку 131 «Знос основних засобів», а в пасиві – залишок за дебетом субрахунку 442 «Непокриті збитки», якщо такі мають місце.

Звіт про фінансові результати спрощеної фінансової звітності складається за спрощеною схемою: спочатку наводиться інформація про всі доходи підприємства, потім зазначаються всі витрати, після чого визначається фінансовий результат до оподаткування. Якщо підприємство є платником податку на прибуток, вказується сума цього податку, а в підсумку формується чистий прибуток або збиток.

На відміну від Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), який складається великими та середніми підприємствами, спрощена фінансова звітність не включає такі проміжні показники, як валовий дохід (прибуток) і фінансовий результат від операційної діяльності. Інформація про окремі витрати також обмежена: у фінансовій звітності малого підприємства виокремлюються лише такі статті витрат, як «собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)», «інші операційні витрати» і «інші витрати», а для мікропідприємств ці витрати обмежуються лише «собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» і «іншими витратами».

Спрощена фінансова звітність, зокрема звіт про фінансові результати, складається на основі даних бухгалтерського обліку щодо доходів і витрат, зокрема за кореспонденцією синтетичного рахунку 79 «Фінансові результати».

Отже, методичне забезпечення бухгалтерського обліку та звітності в ТОВ «ВДС ТОРГ» є основою для ефективного управління фінансовими процесами підприємства та забезпечення точності в бухгалтерських записах. Облікова політика підприємства, відповідно до національних стандартів, визначає принципи і методи ведення обліку, а також порядок складання фінансової

звітності, що дозволяє забезпечити достовірність та повноту інформації для користувачів.

Використання спрощених форм фінансової звітності (форма 1-МС, форма 2-МС) для малих підприємств дає змогу оптимізувати процеси звітування, зберігаючи при цьому відповідність законодавчим вимогам. Правильне заповнення облікових регістрів і систематизація господарських операцій дозволяють своєчасно отримувати необхідну фінансову інформацію, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Загалом, методичне забезпечення бухгалтерського обліку та звітності в ТОВ «ВДС ТОРГ» націлене на забезпечення ефективного контролю за фінансовими потоками, підтримання відповідності бухгалтерського обліку вимогам законодавства та сприяння прозорості фінансової діяльності підприємства. Це дозволяє підприємству не лише дотримуватись правил ведення обліку, але й забезпечувати оптимальне управління ресурсами в умовах малого бізнесу.

2.3 Оподаткування діяльності ТОВ «ВДС-ТОРГ»

Оподаткування є важливою складовою частиною фінансової діяльності будь-якого підприємства, і для малих підприємств, що складають значну частину економіки України, це питання набуває особливої ваги. Малі підприємства є важливими елементами економічної системи, оскільки вони сприяють створенню робочих місць, розвитку підприємницької ініціативи та підтримці конкурентоспроможності на ринку. Однак на малий бізнес покладається велике податкове навантаження, що може впливати на його ефективність і розвиток. В Україні існують дві системи оподаткування (рис.2.4) для суб'єктів малого підприємництва, кожна з яких має свої переваги та недоліки.

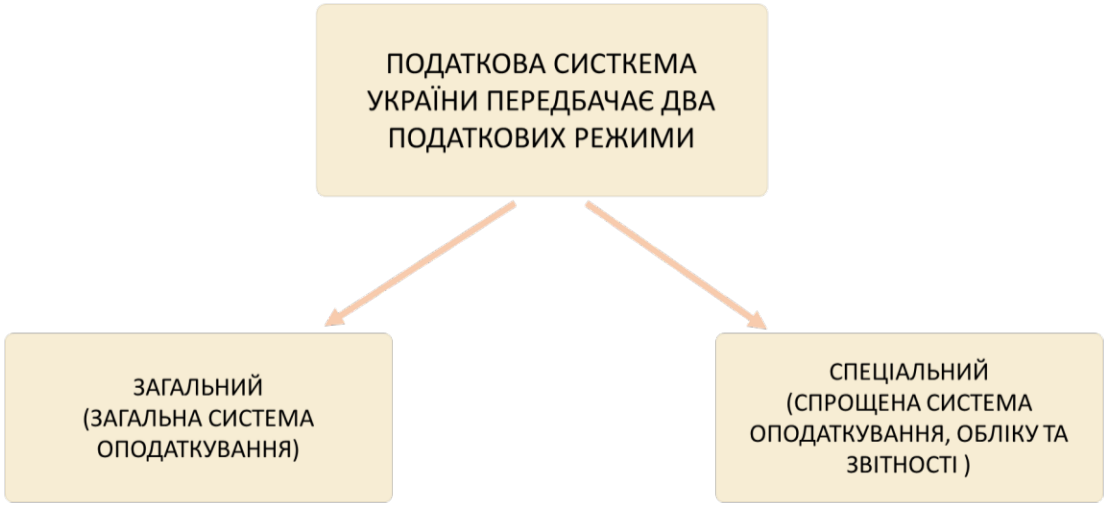

Рис.2.4 *Види податкових режимів.*

** Джерело сформовано автором.*

Суб'єкти малого підприємництва можуть обирати різні системи оподаткування, зокрема загальну або спрощену систему оподаткування, в залежності від обсягів діяльності та інших характеристик підприємства. Законодавство України визначає малий бізнес як підприємства, які відповідають певним критеріям за кількістю працівників та обсягами доходу. Для них передбачено спеціальні податкові режими, що дозволяють спростити процедуру сплати податків та звітності.

Загальна система оподаткування є стандартною системою для підприємств, які не обрали спрощену форму оподаткування. За цією системою суб'єкти малого підприємництва повинні сплачувати податок на прибуток, ПДВ (податок на додану вартість), акцизний збір, єдиний соціальний внесок (ЄСВ) та інші податки і збори. Податок на прибуток за загальною системою складає 18%, а ставка ПДВ – 20%. Сплата податків здійснюється на підставі податкової декларації, яку підприємство подає до контролюючих органів. Ця система є більш складною, оскільки вимагає від підприємця ведення обширної бухгалтерії та звітності.

Спрощена система оподаткування, або єдиний податок, є найбільш популярною серед малих підприємств, оскільки вона дозволяє зменшити податкове навантаження та спростити бухгалтерський облік. Спрощена система дозволяє обрати один з трьох варіантів податкового обліку в залежності від доходів підприємства та інших характеристик. Ставка єдиного податку залежить

від групи, до якої належить підприємство, і варіюється від 3% до 5% від доходу. Групи Єдиного податку наведено в табл. 2.4

Таблиця 2.4

Групи Єдиного податку

Група	**Ставка Єдиного податку**	**Кількість найманих працівників**	**Обсяг доходу за календарний рік**	**Вид діяльності**
Перша	До 10% від прож. мінім. (302,80 у 2024р)	Не використо-вують	Не перевищує 1 185 700 грн (167 мін. зп)	Роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або господарська діяльність з надання побутових послуг населенню
Друга	До 20% від мін. зп. (1420 у 2024р)	Не більше 10	Не перевищує 5 921 400 грн (834 мін. зп)	Господарська діяльність з надання послуг (у тому числі побутових) платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства
Третя	5% від доходу або 3% від доходу + ПДВ	Не обмежено	Не перевищує 8 285 700 грн (1167 мін. зп)	Будь-який вид діяльності, за виключенням обмежень п. 291.3 статті Податкового кодексу України

* *Джерело сформовано на основі ПКУ.*

ТОВ «ВДС-ТОРГ» здійснює свою діяльність відповідно до чинного податкового законодавства України, вибираючи загальну систему оподаткування. Це означає, що підприємство сплачує податки на прибуток, ПДВ та інші податкові зобов'язання, керуючись стандартами для юридичних осіб.

ТОВ «ВДС-ТОРГ» є платником податку на прибуток підприємств за ставкою 18%. Податок на прибуток підприємств (ПнП) є прямим податком, який сплачують підприємства з прибутку, отриманого від продажу продукції, надання послуг або виконання робіт. Також він стягується з доходів, отриманих від операцій з основними засобами, нематеріальними активами, цінними паперами, валютними активами, іншими фінансовими та матеріальними ресурсами, а також від оренди, роялті та інших позареалізаційних операцій. Ставка 18 % є базовою ставкою для будь-якої діяльності згідно зі статтею 136 ПКУ. Річну декларацію з податку на прибуток (Додаток Б) ТОВ «ВДС-ТОРГ» подає як і усі платники,

протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року.

ТОВ «ВДС-ТОРГ» є платником ПДВ за стандартною ставкою 20%. Податок на додану вартість (ПДВ) є непрямим податком, що нараховується та сплачується відповідно до положень Розділу V Податкового кодексу України (ПКУ). ПДВ включається у вартість товарів і послуг на кожному етапі їх руху, починаючи від виробника і закінчуючи кінцевим споживачем. Покупець або замовник сплачує ПДВ при покупці товару або оплаті послуг, але до державного бюджету його перераховують суб'єкти, які здійснюють продаж цих товарів або послуг.

Облік ПДВ передбачає кілька основних елементів:

- Податковий кредит — це сума, на яку платник ПДВ має право зменшити свої податкові зобов'язання за звітний період. Ця сума включає ПДВ, сплачений при купівлі товарів, робіт або послуг у інших платників ПДВ, або ж сплачений митним органам на кордоні.
- Податкове зобов’язання — це загальна сума ПДВ, нарахована платником у звітному періоді, або сума, отримана внаслідок використання податкових пільг не за призначенням чи з порушенням порядку їх надання, передбаченого ПКУ.

Сума ПДВ, що підлягає сплаті до Державного бюджету або відшкодуванню, визначається як різниця між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом за відповідний звітний період.

ТОВ «ВДС-ТОРГ» також сплачує єдиний соціальний внесок для своїх працівників. ЄСВ нараховується на суму заробітної плати працівників і сплачується до Пенсійного фонду та інших соціальних фондів відповідно до встановлених ставок.

В табл. 2.5 відображено господарські операції з нарахування та сплати податків, а також обліку фінансового результату.

Таблиця 2.5

Журнал господарських операцій ТОВ «ВДС-ТОРГ»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	Відвантажено товар покупцеві	361	701	192 000
2	Визначено податкове зобов'язання	701	641	32 000
3	Списано товар з балансу	901	28	102 000
4	Надійшла оплата від постачальника	311	361	192 000
5	Нарахована зарплата директору	92	661	20 000
6	Нараховано ЄСВ на зарплату	92	651	4400
7	Дохід від реалізації (без ПДВ) віднесений на фінансовий результат	701	791	160 000
8	Собівартість реалізованого продукту віднесена на фінансовий результат	791	901	102 000
9	Адміністративні віднесені на фінансовий результат	791	92	24 400
10	Нарахований податок на прибуток	981	641	6048
11	Витрати з податку на прибуток списані на фінансовий результат	791	981	6048
12	Визначений фінансовий результат періоду	791	441	27552

* *Джерело сформовано автором*

Загалом, система оподаткування ТОВ «ВДС-ТОРГ» базується на загальних принципах, що застосовуються до малих та середніх підприємств, з акцентом на дотримання вимог податкового законодавства і своєчасну сплату податків для забезпечення фінансової прозорості та стабільності підприємства.

Оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні має значний вплив на їх фінансовий стан і конкурентоспроможність. Підприємці повинні обирати систему оподаткування, що відповідає їх бізнес-моделі та обсягу діяльності, для того щоб мінімізувати податкове навантаження та оптимізувати витрати на звітність. Загальна система оподаткування підходить для великих підприємств, тоді як спрощена система є більш вигідною для малих підприємств, оскільки дозволяє знизити витрати на ведення обліку і звітності. Важливо, щоб підприємці своєчасно виконували податкові зобов'язання,

дотримуючись вимог законодавства, що дозволяє уникнути штрафних санкцій та забезпечити стабільний розвиток їх бізнесу.

Висновки до розділу 2

За результатами дослідженя економічно-організаційну характеристику ТОВ «ВДС ТОРГ» та організацію бухгалтерського обліку в ньому встановлено що:

ТОВ «ВДС ТОРГ» є динамічним представником малого та середнього бізнесу, яке успішно поєднує оптову та роздрібну торгівлю автозапчастинами та надання послуг з технічного обслуговування та ремонту автотранспортних засобів. Завдяки гнучкій організаційній структурі та впровадженню інноваційних технологій, компанія здатна ефективно адаптуватися до змін на ринку, оптимізувати бізнес-процеси та підвищувати рівень обслуговування клієнтів. Враховуючи широку специфікацію діяльності та використання сучасних управлінських інструментів, ТОВ «ВДС ТОРГ» має потенціал для стабільного розвитку та подальшого розширення на ринку.

Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «ВДС ТОРГ» спрямована на забезпечення прозорості та точності фінансової інформації, що є основою для ефективного управління підприємством. Використання як традиційних методів обліку, так і автоматизованих систем дозволяє оптимізувати процеси і підвищити точність даних. Розробка та впровадження облікової політики, адаптованої до специфіки діяльності підприємства, забезпечує єдність методів обліку, відповідність законодавчим вимогам та послідовність у веденні бухгалтерії. Це сприяє успішному функціонуванню підприємства і забезпеченню належного контролю за фінансовими потоками.

Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «ВДС-ТОРГ» ефективно забезпечує точність та прозорість фінансової інформації завдяки впровадженню автоматизованої системи обліку, зокрема програм 1С-Бухгалтерія та M.E.Doc.

Використання цих програм оптимізує процеси бухгалтерського та податкового обліку, а також формування звітності для податкових органів. Процес обліку включає ретельну перевірку первинних документів та ведення необхідних відомостей, що гарантує достовірність даних і забезпечує відповідність законодавчим вимогам. Завдяки цьому підприємство має надійний механізм для ефективного управління фінансовими потоками та формування точної фінансової звітності.

За результатами дослідження методичного забезпечення бухгалтерського обліку та звітності у ТОВ «ВДС ТОРГ» встановлено наступне:

Законодавство та методичне забезпечення бухгалтерського обліку є ключовими для правильної організації обліку та фінансової звітності на підприємстві. Для ТОВ «ВДС ТОРГ», як малого підприємства, важливим є адаптація стандартів обліку до специфіки його діяльності та використання спрощених форм звітності, що знижує фінансове навантаження. Облікова політика підприємства визначає основні принципи ведення обліку, що відповідають законодавчим вимогам. Використання методичних рекомендацій, інструкцій та контролю за дотриманням стандартів допомагає забезпечити правильність відображення господарських операцій і формування достовірної фінансової звітності.

Облікові регістри ТОВ «ВДС ТОРГ» складаються з кількох ключових документів, які забезпечують точне відображення господарських операцій та ефективний контроль за фінансовими процесами на підприємстві. Це включає журнал обліку операцій, відомості з обліку розрахунків з працівниками, дебіторами та кредиторами, оборотні відомості та головну книгу. Використання цих регістрів дозволяє систематизувати фінансові дані та забезпечує точність підготовки фінансової звітності.

ТОВ «ВДС ТОРГ» використовує основні форми фінансової звітності, включаючи баланс (форма 1-МС), звіт про фінансові результати (форма 2-МС) та примітки до фінансової звітності. Баланс малого підприємства зберігає основні розділи активів і пасивів, але вони мають скорочену структуру. Звіт про фінансові

результати також спрощений, в ньому обмежено кількість витратних статей, що дозволяє підприємствам зменшити обсяг звітності, зберігаючи необхідну інформацію для оцінки фінансового стану.

РОЗДІЛ 3.
ШЛЯХИ ВДОСКОНАДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ «ВДС-ТОРГ»

3.1 Шляхи вдосконалення організації бухгалтерського обліку

Організація бухгалтерського обліку є одним із ключових аспектів ефективного управління фінансами підприємства. В умовах зростання конкуренції, посилення регуляторних вимог та динамічних змін у законодавстві підприємства стикаються з необхідністю постійного вдосконалення облікових процесів. ТОВ «ВДС-ТОРГ», як суб'єкт малого підприємництва, не є винятком, адже від якості ведення бухгалтерського обліку залежить не лише фінансова прозорість, але й можливість прийняття стратегічно важливих рішень.

На сьогодні актуальними викликами для підприємства залишаються забезпечення своєчасності та точності облікових записів, оптимізація документообігу, впровадження сучасних технологій обліку та автоматизація внутрішніх процесів. У цьому контексті вдосконалення організації бухгалтерського обліку стає важливим кроком для підвищення ефективності роботи підприємства, зменшення витрат часу та ресурсів, а також покращення взаємодії з контрагентами.

Впровадження електронного документообігу є важливим кроком для оптимізації управлінських та облікових процесів на підприємствах. Сучасні програмні продукти для електронного обміну документами з контрагентами значно скорочують час на підготовку, обробку та передачу документів, підвищуючи оперативність бізнес-процесів. Крім того, такі інструменти забезпечують зручний доступ до інформації в реальному часі, що сприяє кращому контролю за взаєморозрахунками та документообігом.

Використання електронного цифрового підпису (ЕЦП) додає електронним документам автентичності та юридичної сили, прирівнюючи їх до паперових

еквівалентів. Це гарантує захищеність даних і виключає можливість несанкціонованих змін документів. Водночас ЕЦП дозволяє підприємствам працювати відповідно до вимог законодавства та підтримувати високий рівень довіри у співпраці з партнерами.

Автоматизація процесів подачі звітності та реєстрації податкових накладних спрощує виконання обов'язкових податкових процедур, знижує ризик помилок і штрафів. Завдяки інтеграції електронного документообігу з бухгалтерськими системами підприємства можуть зменшити адміністративне навантаження, підвищити ефективність роботи та спрямувати більше ресурсів на стратегічний розвиток. Таким чином, впровадження електронного документообігу є потужним інструментом модернізації бізнесу.

Оптимізація графіка документообігу є ключовим елементом ефективного управління документальними потоками на підприємстві. Розробка детального графіка документообігу на підприємстві «ВДС-ТОРГ», що визначає відповідальних осіб, строки обробки документів та терміни їх передачі до архіву, дозволяє уникнути затримок у роботі та забезпечити оперативність у прийнятті рішень. Такий графік сприяє прозорості процесів і створює чітку систему обліку, яка допомагає швидко знаходити потрібну інформацію та зменшувати ризики втрати важливих документів.

Забезпечення чіткого контролю за дотриманням графіка дозволяє підтримувати дисципліну в роботі з документами та уникати накопичення невиконаних завдань. Це також сприяє своєчасному виконанню юридичних і фінансових зобов'язань, що є критично важливим для репутації підприємства. Інструменти автоматизації, такі як електронні системи обліку, додатково підвищують ефективність контролю, дозволяючи відповідальним особам моніторити процеси в реальному часі та оперативно реагувати на будь-які відхилення від запланованого графіка.

Автоматизація облікових процесів є важливим кроком до підвищення ефективності роботи підприємства, зменшення рутинних завдань і мінімізації ризиків помилок. Використання сучасних бухгалтерських програм, таких як

1С:Підприємство або BAS Бухгалтерія, дозволяє значно прискорити ведення обліку та знизити трудомісткість цього процесу. Завдяки широкому функціоналу ці системи забезпечують автоматичне формування бухгалтерських проводок, розрахунок податків, підготовку звітності та контроль за рухом активів.

Налаштування інтеграції між обліковими системами та банківськими сервісами відкриває нові можливості для автоматизації. Така інтеграція дозволяє автоматично імпортувати дані про платежі, банківські виписки, а також проводити миттєве звіряння залишків на рахунках. Це не лише економить час співробітників, але й сприяє підвищенню точності облікових записів, оскільки виключає ручний ввід даних, який є джерелом потенційних помилок.

Додатковою перевагою автоматизації є можливість централізованого контролю та аналізу фінансових даних у режимі реального часу. Керівники підприємств отримують оперативний доступ до звітності, ключових показників діяльності та аналітики, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення. Таким чином, автоматизація облікових процесів не лише підвищує точність та швидкість роботи бухгалтерії, але й стає інструментом стратегічного управління бізнесом.

Підвищення кваліфікації персоналу є ключовим фактором забезпечення ефективного функціонування бухгалтерії в умовах постійних змін у законодавстві та технологіях. Проведення регулярних тренінгів і семінарів для бухгалтерів допомагає їм своєчасно ознайомлюватися з оновленнями в податковому та бухгалтерському законодавстві, а також засвоювати сучасні підходи до обліку. Такі заходи не лише підвищують рівень професійної компетентності співробітників, але й знижують ризик допущення помилок у веденні обліку та складанні звітності.

Навчання персоналу роботі з новими програмними продуктами та електронними сервісами сприяє адаптації до сучасних умов ведення обліку. Зокрема, освоєння функціоналу бухгалтерських програм, таких як BAS Бухгалтерія або сервісів для подачі електронної звітності, дає змогу автоматизувати рутинні процеси, зменшити кількість технічних помилок і

прискорити роботу з документами. Це особливо важливо в умовах впровадження електронного документообігу, коли робота з цифровими інструментами стає невід'ємною частиною професійної діяльності.

Інвестиції у навчання персоналу також мотивують співробітників і підвищують їхню лояльність до підприємства. Бухгалтери, які регулярно проходять підвищення кваліфікації, почуваються більш упевненими у своїх знаннях і можливостях, що позитивно впливає на якість їхньої роботи. Крім того, такий підхід формує позитивний імідж підприємства, яке турбується про розвиток своїх працівників і готове відповідати викликам сучасного бізнес-середовища.

Вдосконалення внутрішнього контролю є важливим елементом забезпечення прозорості та ефективності управління підприємством. Запровадження системи регулярного внутрішнього аудиту дозволяє вчасно виявляти можливі помилки або порушення у веденні бухгалтерського обліку, а також оцінювати відповідність облікових процедур чинним нормам і стандартам. Такий підхід сприяє зниженню ризиків фінансових втрат і підвищенню якості фінансової звітності, що є важливим як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів інформації.

Автоматизація процесів контролю за обігом товарно-матеріальних цінностей та дебіторсько-кредиторською заборгованістю значно спрощує управління цими операціями. Використання спеціалізованих програмних продуктів дозволяє оперативно відстежувати стан запасів, своєчасно виявляти заборгованість і формувати нагадування для контрагентів. Це мінімізує ризики нестач, прострочень платежів або порушень у розрахунках, підвищуючи загальну ефективність фінансової діяльності підприємства.

Оптимізація робочих процесів у бухгалтерії значно підвищує ефективність роботи підприємства. Використання єдиної інформаційної бази дозволяє уникнути дублювання даних, знижує ризик помилок та сприяє оперативному доступу до актуальної інформації. Завдяки інтеграції бухгалтерських систем, всі

підрозділи підприємства можуть працювати із синхронізованими даними, що пришвидшує обробку інформації та забезпечує більш точну звітність.

Розробка та впровадження внутрішніх регламентів є ключовим кроком до впорядкування облікових процедур. Такі регламенти визначають чіткий порядок виконання завдань, обов'язки та відповідальність кожного працівника, що дозволяє уникнути плутанини і підвищити дисципліну в роботі. Крім того, регламенти сприяють стандартизації процесів і створюють основу для впровадження нових технологій та методів обліку.

Зменшення зайвих операцій та оптимізація документообігу позитивно впливають на продуктивність персоналу. Чітко структуровані процеси дозволяють бухгалтерам зосереджуватися на виконанні ключових завдань, таких як аналіз фінансових показників або стратегічне планування. Це створює умови для більш раціонального використання ресурсів і сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства.

З метою узгодження регістрів бухгалтерського обліку зі спрощеним планом рахунків, запропоновані зміни до форм 1-м – 5-м передбачають вдосконалення структури облікових регістрів відповідно до сучасних вимог ведення бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Зокрема, запропоновані зміни та доповнення спрямовані на оптимізацію облікових процедур, розширення можливостей для ефективного управління підприємством і забезпечення відповідності фінансових показників вимогам міжнародних стандартів та національного законодавства.

Основними напрямами змін є:

1. Уточнення складу рахунків у формах облікових регістрів. Видалення застарілих рахунків, таких як 84 «Витрати операційної діяльності» та 85 «Інші затрати», і заміна їх сучасними рахунками, зокрема:

- 90 «Собівартість реалізації»;
- 91 «Загальновиробничі витрати»;
- 96 «Інші витрати»;

Це дозволяє більш точно обліковувати витрати підприємства та формувати об’єктивні фінансові показники.

2. Розширення переліку рахунків, що відображають доходи і фінансові результати. Доповнення облікових форм рахунками 74 «Інші доходи» та 79 «Фінансові результати» забезпечує більш детальне відображення доходів підприємства, що сприяє підвищенню інформативності фінансової звітності.

3. Удосконалення обліку необоротних активів і витрат на виробництво. Внесення змін до форми 4-м, зокрема заміна виразів 85 «Інші затрати» на 96 «Інші витрати», дозволяє точніше обліковувати витрати, пов’язані з необоротними активами. У формі 5-м додано можливість обліковувати витрати за основними елементами (амортизація, матеріальні витрати, оплата праці тощо), що дає змогу вести облік у більш деталізованому форматі.

4. Узгодження обліку зобов’язань, капіталу та доходів майбутніх періодів. Удосконалення регістрів, зокрема у формах 3-м і 4-м, доповнення новими рахунками, такими як 48 «Цільове фінансування та цільові надходження», покращує облік довгострокових зобов’язань, забезпечень і власного капіталу.

5. Підвищення аналітичності оборотно-сальдової відомості. Поповнення кодифікації рахунків у формі оборотно-сальдової відомості рахунками 48, 74, 90, 96 дозволяє більш точно аналізувати рух коштів та фінансовий стан підприємства.

Таким чином, запропоновані зміни сприятимуть не лише підвищенню якості облікових даних, але й розширенню можливостей підприємств для аналізу своєї діяльності, складання фінансової звітності та прийняття управлінських рішень. Це відповідає вимогам сучасного бізнес-середовища та сприяє ефективнішому функціонуванню суб’єктів малого підприємництва.

Отже, реалізація сучасних підходів до організації бухгалтерського обліку сприяє підвищенню ефективності роботи підприємств, особливо в умовах стрімких змін у законодавстві та технологіях. Впровадження електронного

документообігу, автоматизація облікових процесів, оптимізація графіка документообігу та робочих процесів дозволяють значно зменшити часові витрати, мінімізувати ризик помилок і покращити якість фінансової звітності.

Підвищення кваліфікації персоналу є ключовим чинником успішної адаптації до нових умов роботи. Регулярні тренінги, семінари та навчання роботі з сучасними програмними продуктами допомагають бухгалтерському персоналу бути в курсі змін законодавства, опановувати нові методи роботи і підтримувати високий рівень професійної компетенції.

Запровадження внутрішнього контролю та створення чітких внутрішніх регламентів забезпечують прозорість і відповідність облікових процедур стандартам. Водночас вони підвищують дисципліну роботи персоналу і дозволяють своєчасно виявляти та усувати недоліки. Таким чином, інтеграція цих підходів дозволяє підприємствам не лише вдосконалити облікову систему, але й досягти стратегічних цілей, пов’язаних із ефективним управлінням ресурсами та забезпеченням фінансової стабільності.

Запропоновані зміни до регістрів бухгалтерського обліку у відповідності до спрощеного плану рахунків спрямовані на вдосконалення облікової системи, що дозволяє враховувати сучасні вимоги до ведення бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Уточнення складу рахунків, розширення можливостей для детального обліку доходів і витрат, а також удосконалення форм облікових регістрів сприятиме підвищенню інформативності, прозорості та достовірності фінансової звітності.

Такі кроки не лише полегшують облікові процедури, а й надають підприємствам малого бізнесу інструменти для глибшого аналізу своєї діяльності, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Узгодження регістрів із сучасними обліковими потребами також забезпечує відповідність фінансової звітності міжнародним стандартам, що підвищує привабливість підприємств для інвесторів і кредиторів.

Отже, запропоновані вдосконалення є важливим кроком до підвищення ефективності управління суб'єктами малого підприємництва в умовах сучасного економічного середовища.

3.2 Удосконалення процесу документування та відображення на рахунках обліку господарських операцій

Оскільки система бухгалтерського обліку є ключовим джерелом інформації для прийняття управлінських і фінансових рішень, важливо приділяти особливу увагу її належній організації. Недотримання структурованого підходу до організації бухгалтерського обліку може призвести до серйозних наслідків, зокрема до незаконних або завищених витрат, нестачі майна, помилкових або надмірних нарахувань до бюджету, не оприбуткування чи неповного оприбуткування товарно-матеріальних цінностей або основних засобів. Крім того, це може спричинити невідповідність між показниками фінансової звітності, несвоєчасне подання звітів, зокрема авансових, а також розбіжності між даними аналітичного та синтетичного обліку.

В процесі аналізу організації бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «ВДС-ТОРГ» було встановлено, що відсутній графік документообігу, що може негативно впливати на ефективність облікових процесів та контроль за рухом документації.

Документообіг — це процес руху службових документів на підприємстві, який охоплює всі етапи їх обробки: від створення або отримання до завершення виконання чи відправлення. Він включає приймання вхідної документації, її попередній розгляд, реєстрацію, передачу виконавцям, виконання завдань і подальше відправлення вихідної документації. Загальна схема документообігу представлена на рисунку 3.1.

Рис. 3.1 *Загальна схема документообігу на підприємстві «ВДС-ТОРГ»*

** Джерело сформовано автором.*

Графік документообігу визначає порядок руху документів від моменту їх створення до передачі на зберігання. У ньому обов'язково зазначаються відповідальні особи, які оформлюють, перевіряють і виписують документи. Додатково до графіка можуть включатися строки подання документації та перелік осіб, відповідальних за передачу документів до архіву.

Для оптимізації робочого часу бухгалтера, скорочення часу на отримання накладних та актів виконаних робіт доцільно запровадити електронний документообіг. Це сприятиме економії часу і коштів, усуваючи потребу в друкуванні та відправленні паперових копій бухгалтерських документів контрагентам.

Основними перевагами використання електронного документообігу є:

- Економія коштів – скорочуються витрати на придбання паперу, картриджів для принтерів, поштових конвертів, оплату послуг доставки (наприклад, Нової пошти) та зменшується потреба в просторі для зберігання архівних документів.
- Підвищення ефективності бізнес-процесів – значно зменшується час, необхідний для обміну документами між підприємством та контрагентами.
- Автоматизація процесів – можливість автоматичного заповнення звітів на основі даних з облікової системи за допомогою функції, наприклад, «Заповнити».

- Надійність та автентичність документів – документи шифруються, підписуються електронним цифровим підписом (ЕЦП) і стають юридично значущими, що гарантує їх безпеку та достовірність.
- Зручність подання звітності – передбачено швидку відправку звітів у контролюючі органи та реєстрацію податкових накладних (ПН) і розрахунків коригування (РК) в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН).

В Україні послуги електронного документообігу надають такі провідні сервіси, як СОТА «Звітність та документообіг», сервіс «Вчасно», M.E.Doc, а також ряд інших платформ, що забезпечують ефективну інтеграцію з бухгалтерськими програмами та високий рівень обслуговування.

Отже, для запобігання таким проблемам важливо впроваджувати чіткий графік документообігу, який регламентує порядок підготовки, передачі, обробки і зберігання бухгалтерських документів. Такий графік забезпечує своєчасність і правильність оформлення операцій, контроль за їх відповідністю нормативним вимогам та інтеграцію всіх елементів облікової системи. Налагоджений документообіг сприяє підвищенню ефективності управління, зменшенню ризиків фінансових порушень та покращенню якості облікових даних, які є основою для подальшого фінансового аналізу і звітності.

Одним із ключових інструментів оптимізації організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах є зменшення трудомісткості облікових процесів. Це досягається шляхом спрощення механізмів реєстрації змін, які виникають внаслідок господарських операцій, що відображаються на рахунках бухгалтерського обліку. Для малих підприємств передбачено застосування спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку, спеціально адаптованого для ведення облікових регістрів суб’єктів малого підприємництва (СМП) та складання спрощених форм фінансової звітності.

Важливо зазначити, що спрощений план рахунків має рекомендований характер, що дозволяє підприємствам самостійно обирати між його використанням або застосуванням загального плану рахунків. Така гнучкість у виборі забезпечує можливість адаптації облікової системи до специфіки

діяльності підприємства, враховуючи його організаційно-правову форму, обсяги операцій та галузеву належність.

Застосування спрощеного плану рахунків сприяє скороченню витрат часу на облікові процедури, підвищенню точності облікових даних та покращенню якості фінансової звітності, що є важливим для підвищення ефективності управління малим підприємством.

Можливість вибору механізму реєстрації змін, що виникають у результаті господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку, передбачає наступну класифікаційну ознаку – застосування плану рахунків. Порівняння особливостей структури та функціонування загального і спрощеного планів рахунків дозволяє зробити такі висновки:

1. У спрощеному плані рахунків відсутній чіткий поділ рахунків на класи. Один рахунок може використовуватися для обліку різних видів активів, зобов'язань або капіталу. Наприклад, рахунок 10 «Основні засоби» в спрощеному плані охоплює функції рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та 12 «Нематеріальні активи» з загального плану рахунків. Це забезпечує спрощення облікової системи, але знижує деталізацію інформації.

2. Загальний план рахунків характеризується більшою кількістю рахунків і субрахунків, що дозволяє глибше деталізувати облікову інформацію. У спрощеному плані рахунків, навпаки, спостерігається надмірна узагальненість рахунків, яка спрощує облік, але може обмежити аналітичні можливості підприємства.

3. Незважаючи на спрощення структури рахунків, кореспонденція рахунків у спрощеному плані є не менш громіздкою порівняно з загальним планом рахунків. Це може створювати певні труднощі при здійсненні бухгалтерських записів.

4. Спрощений план рахунків не передбачає використання рахунків 8-го класу, що обмежує можливість деталізації інформації про витрати за їх характером. Це може ускладнити аналіз витрат і прийняття обґрунтованих

управлінських рішень.

5. Для обліку доходів і витрат у спрощеному плані рахунків виділено обмежену кількість рахунків: для доходів – рахунки 70 і 74, для витрат – рахунки 90, 91 і 96. При цьому останніми роками в структурі цих рахунків відбулися суттєві зміни, що вимагає від бухгалтерів додаткової уваги до їх коректного застосування.

Запровадження спрощеного плану рахунків сприяє зменшенню трудомісткості облікових процесів, що особливо важливо для малих підприємств з обмеженими ресурсами. Однак, це може призвести до зниження деталізації та глибини аналітичних даних, необхідних для прийняття управлінських рішень. Тому вибір відповідного плану рахунків потребує ретельного підходу, з урахуванням масштабів господарської діяльності, специфіки операцій, інформаційних потреб керівництва та вимог чинного законодавства щодо складання фінансової звітності. Оптимальне рішення дозволить підприємству забезпечити баланс між спрощенням облікових процедур і збереженням необхідного рівня аналітики.

На момент розробки спрощеного плану рахунків у 2001 році передбачалося 25 синтетичних рахунків. Однак на сьогодні цей план був оновлений та доповнений новими рахунками, і загальна кількість рахунків тепер становить 30. У 2006 році спрощений план був розширений рахунками 16 «Довгострокові біологічні активи» та 21 «Поточні біологічні активи». У 2011 році змінилися підходи до відображення витрат: рахунки 8-го класу були виключені, а замість них введено рахунки 9-го класу, а також доповнено план рахунками 48 «Цільове фінансування» і 74 «Інші доходи».

Більш детальний аналіз складу та структури рахунків спрощеного плану рахунків за класами показує, що класи необоротних і оборотних активів дають більш детальне уявлення про наявні господарські засоби підприємства. Натомість зобов’язання, власний капітал, доходи та витрати подаються в більш узагальненому вигляді. Структура спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Структура спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку

Класи рахунків	Перелік рахунків спрощеного плану рахунків	Кількість рахунків
Необоротні активи	10 «Основні засоби», 13 «Знос необоротних активів», 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 15 «Капітальні інвестиції», 16 «Довгострокові біологічні активи», 18 «Інші необоротні активи»	6
Оборотні активи	20 «Виробничі запаси», 21 «Поточні біологічні активи», 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», 30 «Каса», 31 «Рахунки в банках», 35 «Поточні фінансові інвестиції», 37 «Розрахунки з різними дебіторами»	8
Витрати майбутніх періодів	39 «Витрати майбутніх періодів»	1
Власний капітал	40 «Власний капітал», 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	2
Забезпечення майбутніх витрат і платежів	47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»	2
Довгострокові зобов'язання	55 «Інші довгострокові зобов'язання»	1
Поточні зобов'язання	64 «Розрахунки за податками і платежами», 66 «Розрахунки з оплати праці», 68 «Розрахунки за іншими операціями»	3
Доходи майбутніх періодів	68 «Доходи майбутніх періодів»	1
Доходи, фінансові результати	70 «Доходи від реалізації», 74 «Інші доходи», 79 «Фінансові результати»	3
Витрати	90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 96 «Інші витрати»	3
Всього		**30**

** Джерело сформовано автором*

Розробка спрощеного плану рахунків була спрямована на спрощення облікового процесу для суб'єктів малого підприємництва. Проте аналіз його структури та призначення окремих рахунків показує, що цей план не надає достатньо інформації для зовнішніх та внутрішніх користувачів щодо джерел доходів і витрат. Це обмежує можливості для прийняття управлінських рішень та ускладнює прийняття обґрунтованих рішень з боку інвесторів і кредиторів. Спрощений план рахунків не завжди є доцільним, оскільки він не враховує специфіку різних галузей і сфер діяльності СМП, а також потреби різних

категорій користувачів фінансової інформації. Він не завжди відповідає вимогам щодо складання звітності та прийняття ефективних управлінських рішень.

Метод подвійного запису є важливою складовою контрольного механізму при складанні фінансової звітності, зокрема балансу. Без цього методу неможливо забезпечити відповідність статей активу і пасиву, а також здійснити перевірку правильності ведення бухгалтерського обліку протягом звітного періоду. Тому не варто поспішати з відмовою від подвійного запису, навіть якщо підприємство має право використовувати спрощену систему обліку.

Важливо пам’ятати, що підприємці можуть обирати будь-яку систему обліку, зокрема використання як спрощеного, так і стандартного плану рахунків. Однак така система, якщо вона відрізняється від рекомендованої Міністерством фінансів, повинна бути офіційно зафіксована в наказі про облікову політику підприємства. Це дозволить забезпечити прозорість та відповідність облікової практики вимогам законодавства та внутрішнім потребам підприємства.

Отже, при застосуванні плану рахунків потрібно враховувати такі категорії малих підприємств:

- малі підприємства, що використовують загальний план рахунків;
- малі підприємства, що застосовують спрощений план рахунків;
- малі підприємства, які організовують бухгалтерський облік без використання плану рахунків (для окремих категорій малих підприємств);
- малі підприємства, що розробляють власний робочий план рахунків.

Отже, спрощений план рахунків, хоча і спрямований на полегшення облікового процесу для суб’єктів малого підприємництва, має ряд недоліків, які обмежують його ефективність. Відсутність деталізації джерел доходів і витрат, недостатня універсальність для різних сфер діяльності та галузей, а також обмежена інформативність для зовнішніх і внутрішніх користувачів звужують можливості для прийняття управлінських рішень та ускладнюють залучення інвестицій і кредитування.

Метод подвійного запису залишається ключовим елементом забезпечення достовірності облікових даних і складання фінансової звітності, тому відмова від

нього може негативно вплинути на якість облікової інформації. Разом з тим, можливість вибору підприємствами форми обліку та адаптації плану рахунків під їхні специфічні потреби є важливою умовою підвищення ефективності облікових процесів.

Враховуючи різноманітність категорій малих підприємств, доцільним є забезпечення гнучкості у застосуванні плану рахунків, що дозволить підприємствам обирати найбільш відповідний формат ведення бухгалтерського обліку. Це сприятиме підвищенню прозорості, відповідності обліку законодавчим вимогам, а також задоволенню потреб користувачів фінансової інформації.

Висновки до розділу 3

За результатами аналізу шляхів вдосконалення організації бухгалтерського обліку встановлено наступне:

Отже, вдосконалення організації бухгалтерського обліку, впровадження сучасних технологій, автоматизація процесів та оптимізація документообігу є ключовими факторами підвищення ефективності діяльності підприємства. Завдяки використанню електронного документообігу, сучасних бухгалтерських програм та чітких внутрішніх регламентів підприємство може знизити витрати, підвищити точність обліку та швидкість обробки інформації. Це створює передумови для ефективного управління фінансами, дотримання регуляторних вимог і підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Вдосконалення облікових процесів, автоматизація та підвищення кваліфікації персоналу є основними напрямами модернізації діяльності бухгалтерії підприємства. Інтеграція облікових систем із банківськими сервісами, використання сучасних програмних продуктів та впровадження внутрішніх регламентів сприяють підвищенню точності, швидкості й ефективності обліку. Регулярне навчання співробітників забезпечує їхню

адаптацію до змін у законодавстві та технологіях, підвищуючи якість виконання завдань. Такі заходи не лише оптимізують роботу бухгалтерії, а й створюють основу для стратегічного розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та прозорості фінансової діяльності.

Запропоновані зміни до регістрів бухгалтерського обліку відповідно до спрощеного плану рахунків спрямовані на вдосконалення облікової системи підприємств малого бізнесу. Вони забезпечують точніший облік доходів, витрат та зобов'язань, підвищують аналітичність фінансової звітності та відповідність міжнародним стандартам. Оптимізація облікових процедур, автоматизація процесів і впровадження електронного документообігу створюють основу для ефективного управління ресурсами підприємств. Це сприяє підвищенню прозорості, інформативності звітності та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, що є ключовим для успішного розвитку малого бізнесу.

За результатами дослідження удосконалення процесу документування та відображення на рахунках обліку господарських операцій встановлено наступні висновки:

Належна організація бухгалтерського обліку є критично важливою для ефективності управлінських та фінансових рішень на підприємстві. Відсутність графіка документообігу може призвести до серйозних проблем, таких як помилкові нарахування або розбіжності в звітності. Для оптимізації облікових процесів та підвищення ефективності варто запровадити електронний документообіг. Це дозволить зекономити кошти, автоматизувати процеси, підвищити надійність документів і спростити подання звітності. Використання таких платформ, як СОТА, M.E.Doc та інші, забезпечить швидкість та безпеку документообігу, що значно покращить облік і взаємодію з контрагентами.

Впровадження спрощеного плану рахунків має значні переваги для малого бізнесу, зокрема в зниженні витрат часу на облікові процедури та спрощенні бухгалтерії. Однак, ця спрощена структура має свої обмеження, такі як зниження деталізації та аналітичних можливостей, особливо у обліку витрат і доходів. Спрощений план рахунків зменшує складність облікових операцій, але може

ускладнити точний аналіз фінансових даних. Підприємства повинні обирати між спрощеним і загальним планом рахунків, враховуючи обсяги діяльності та потреби у фінансовому аналізі, щоб забезпечити ефективне управління та точність звітності.

Спрощений план рахунків має на меті спрощення облікового процесу для малих підприємств, однак його обмежена деталізація та універсальність можуть ускладнити прийняття управлінських рішень і залучення інвестицій. Недостатня інформація про доходи та витрати, а також обмеження для різних галузей діяльності знижують його ефективність. Метод подвійного запису є ключовим для забезпечення достовірності фінансової звітності, і його застосування залишається важливим навіть у рамках спрощеної системи обліку. Гнучкість у виборі плану рахунків та адаптація до специфіки підприємств дозволить покращити облікові процеси та відповідність законодавчим вимогам.

РОЗДІЛ 4.
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

4.1 Аналіз методів викладання бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва

У сучасних умовах жорсткої конкуренції, стрімкого технологічного розвитку, зростання інформаційних ресурсів та глобалізації ринок праці пред'являє підвищені вимоги до фахівців обліково-аналітичної сфери. Такі працівники повинні демонструвати високий рівень практичних і професійних навичок, творчий підхід до вирішення завдань, здатність розв'язувати проблемні ситуації, а також швидко адаптуватися до змін у законодавстві та ринковій економіці. Для забезпечення підготовки висококваліфікованих облікових спеціалістів важливо дослідити та вдосконалити методику викладання облікових дисциплін, враховуючи специфіку сучасного розвитку суспільства та потреби економіки.

Необхідність пошуку нових підходів до визначення змісту й організації підготовки професійних бухгалтерських кадрів у закладах вищої освіти обумовлена низкою чинників. По-перше, недостатньо уваги приділяється формуванню навичок і розвитку професійного судження майбутніх бухгалтерів у контексті переосмислення сутності бухгалтерського обліку та визнання його важливості для практики. По-друге, зросла потреба у якісно новій підготовці бухгалтерів, здатних опановувати необхідні практичні навички для ефективного виконання професійних обов'язків.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системи сучасних знань про концептуальні засади бухгалтерського обліку, основи його методології, підходи до організації на підприємстві, а також форми і техніки ведення обліку господарської діяльності. Важливим аспектом є ознайомлення з засадами

регулювання бухгалтерського обліку в Україні, що дає змогу зрозуміти його законодавчу і нормативну базу.

Основними завданнями дисципліни є надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Особлива увага приділяється розвитку економічного та аналітичного мислення, здатності приймати обґрунтовані рішення в умовах швидких змін у бізнес-середовищі, зокрема при оновленні методик обліку та законодавства. Це спрямовано на підготовку фахівців, які можуть адаптуватися до викликів сучасної економіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік та звітність» студенти мають сформувати наступні компетентності:

загальні:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність працювати в команді;
- здатність працювати автономно;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

спеціальні:

- використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв’язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;
- здатність до відображення інформації про господарські операції суб’єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення;
- здійснювати облікові процедури із застосуванням інформаційних систем і комп’ютерних технологій;

- демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Вивчення навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки фахівця, за якого він повинен:

а) знати:

- предмет і метод дисципліни, зміст його складових;
- закони України, укази Президента України, постанови, розпорядження, рішення Кабінету Міністрів України, Національного банку України, Державної фіскальної служби України з питань правових засад регулювання господарської діяльності підприємства, положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти Міністерства фінансів України щодо порядку ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також методичні документи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо галузевих особливостей застосування П(С)БО;
- порядок оформлення операцій документами і організацію документообороту за розділами обліку, технологію оброблення облікової інформації;
- порядок ведення синтетичного і аналітичного обліку активів, капіталу, зобов'язань;
- форми і порядок розрахунків, порядок приймання, зарахування на баланс, зберігання і витрачання коштів, товарно-матеріальних та інших цінностей;
- правила проведення інвентаризації активів і зобов'язань;
- систему і форми бухгалтерського обліку, звітності і контролю;
- методи раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм обліку, національних стандартів та врахування окремих положень міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

б) уміти:

- застосовувати закони України, інші нормативно-правові акти України, національні стандарти бухгалтерського обліку в практиці роботи підприємств;
- оформляти первинні, зведені документи, самостійно здійснювати їх бухгалтерську обробку, записи в облікові регістри синтетичного і аналітичного обліку;
- проводити інвентаризацію активів, зобов'язань, оформляти матеріали, пов'язані з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки, псування активів підприємств;
- здійснювати фінансові, кредитні, розрахункові операції, розрахунки податків загальнодержавного і місцевого призначення;
- розраховувати суми амортизації основних засобів, нематеріальних активів, застосовувати методи обліку запасів при надходженні, вибутті та при складанні бухгалтерського балансу, розраховувати суми транспортно-заготівельних витрат на вибувши запаси, визначати фактичну собівартість придбаних (виготовлених) та списаних на виробництво запасів;
- розраховувати заробітну плату за формами і системами оплати праці, визначати суми єдиного соціального внеску, військового збору за діючими ставками, сум утримань із заробітної плати податку на доходи з фізичних осіб, інших зборів та платежів, розраховувати суми відпускних, лікарняних та інших соціальних виплат працівникам;
- здійснювати розрахункові операції з дебіторської заборгованості, зобов'язань підприємства; забезпечувати своєчасну, повну сплату податків, стягнення дебіторської і погашення кредиторської заборгованості, дотримання термінів позовної давності;
- визначати доходи, витрати, фінансовий результат (прибуток, збиток) за видами діяльності підприємства;
- застосовувати дані бухгалтерського обліку для складання фінансової звітності;

- здійснювати контроль за дотриманням нормативних актів з методології бухгалтерського обліку та збереженням і ефективним використанням ресурсів підприємства;

- використовувати дані облікової інформації для проведення фінансового аналізу підприємств;

- впроваджувати новітню методологію бухгалтерського обліку, звітності відповідно до вимог ринкової економіки.

Аналіз організації навчального процесу в університетах показує наявність низки проблем, які негативно впливають на ефективність професійної підготовки бухгалтерських кадрів, особливо під час навчальної практики. Це зокрема пов'язано з відсутністю єдиної концепції практичної підготовки у закладах вищої освіти та недостатньою розробленістю підходів до її організації.

Вивчення фінансово-економічних дисциплін охоплює як теоретичний, так і практичний аспекти. Практичні заняття відіграють ключову роль у процесі закріплення, узагальнення та застосування отриманих знань, формування відповідних умінь і навичок. Основні організаційні форми практичного навчання наведенні в табл. 4.1.

Таблиця 4.1.

Основні організаційні форми практичного навчання

Форма навчання	Мета	Приклади
Семінар	Узагальнення та закріплення знань, розвиток аналітичного мислення	Обговорення питань, доповіді
Лабораторні роботи	Практичне застосування теоретичних знань	Виконання розрахункових завдань
Навчальна практика	Здобуття практичних навичок у реальних умовах	Стажування у фінансових установах
Самостійна робота	Поглиблення знань, розвиток навичок самостійного аналізу	Пошук літератури, реферати
Курсові проєкти	Інтеграція теоретичних знань із практичним досвідом	Розробка практичних кейсів
Консультації	Отримання індивідуальної допомоги від викладача	Роз'яснення незрозумілих питань

**Джерело розроблено автором.*

Лекція є традиційною формою навчання, однак вона має свої обмеження. Зокрема, вона орієнтована на сприйняття готового матеріалу, що знижує активність студентів, обмежує можливості для самостійного пошуку та відкриття, а також сприяє формуванню пасивної ролі студентів як об'єктів навчального процесу. Регламентованість у часі, відсутність урахування індивідуальних особливостей студентів, їх інтересів і здібностей також знижує її ефективність. Лекція часто не створює умов для інтерактивного навчання та об'єднання студентів в активну спільноту. Тому необхідно доповнювати лекції методами, що стимулюють самостійну, творчу та пошуково-дослідну діяльність. Основні переваги та обмеження лекційного методу наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2.

Переваги та обмеження лекцій

Переваги	Обмеження
Надання структурованої та систематичної інформації	Сприйняття готового матеріалу обмежує активність студентів
Використання викладачем авторитету та досвіду	Обмежені можливості для інтерактивного навчання
Ефективність за умов великої кількості студентів	Індивідуальні особливості студентів рідко враховуються

**Джерело розроблено автором.*

У процесі дослідження було розроблено три лекційні та три семінарські заняття на такі теми: «Місце і роль малого підприємства у економіці», «Особливості обліку у суб'єктів малого підприємництва» та «Звітність суб'єктів малого підприємництва».

План лекції №1 «Місце і роль малого підприємства у економіці»

1. Види підприємств за розміром
2. Економічна сутність малого підприємства
3. Характеристика малого підприємства та його конкурентні переваги

Опорний конспект лекційного заняття.

Малі підприємства відіграють важливу роль у розвитку економіки будь-якої країни. Вони сприяють створенню нових робочих місць, підвищенню рівня конкуренції, розвитку інновацій і місцевих ринків. Оскільки малі підприємства

зазвичай швидко адаптуються до змін, вони можуть гнучко реагувати на зовнішні фактори та потреби споживачів. Метою даного реферату є аналіз місця і ролі малих підприємств в економічному середовищі та визначення їх конкурентних переваг.

Види підприємств за розміром

Згідно з українським законодавством, підприємства класифікуються за кількістю працівників, обсягом річного доходу та активами. Розрізняють чотири основні категорії підприємств:

1. Мікропідприємства — до 10 працівників, до 2 млн євро доходу.
2. Малі підприємства — до 50 працівників, до 10 млн євро доходу.
3. Середні підприємства — до 250 працівників, до 50 млн євро доходу.
4. Великі підприємства — понад 250 працівників, понад 50 млн євро доходу.

Ця класифікація допомагає чітко визначати правовий статус підприємств, а також вибір податкової системи, форм звітності та інших аспектів управлінської діяльності.

Економічна сутність малого підприємства

Мале підприємство — це юридична особа або фізична особа-підприємець, яка відповідає певним вимогам щодо чисельності працівників та обсягів доходу, визначених законодавством. Малі підприємства мають низку особливостей, серед яких:

- Гнучкість — малі підприємства здатні швидко адаптуватися до змін в економічній ситуації, оскільки мають просту структуру управління.
- Місцева орієнтація — такі підприємства часто орієнтовані на місцевий ринок і займаються виробництвом або наданням послуг для конкретної спільноти.
- Низький рівень адміністративних витрат — відсутність великої бюрократичної структури дає можливість зменшити витрати на управлінський апарат, що сприяє підвищенню ефективності.
- Інноваційність — малі підприємства зазвичай проявляють більшу схильність до впровадження нових ідей, технологій, а також здатні швидко

змінювати стратегії бізнесу.

Економічна сутність малих підприємств полягає в їх здатності генерувати нові ідеї та продукти, що відповідають потребам ринку, а також в тому, що вони є важливим елементом для створення конкурентоспроможного середовища.

Характеристика малого підприємства та його конкурентні переваги

Малі підприємства мають кілька характеристик, що визначають їх конкурентні переваги:

- Швидкість реагування — завдяки невеликій кількості працівників і відсутності складної адміністративної структури, мале підприємство може швидко змінювати свою стратегію чи бізнес-модель в залежності від змін на ринку або змін в економічній ситуації.
- Інноваційність — малі підприємства мають можливість впроваджувати нові технології та розвивати продукцію, що відповідає сучасним вимогам, без значних інвестицій.
- Місцева орієнтація — завдяки здатності бути близькими до споживачів, мале підприємство має можливість глибше вивчати потреби своїх клієнтів і пропонувати їм продукти або послуги, що максимально задовольняють їх вимоги.
- Низькі витрати на управління — малий бізнес зазвичай має невелику адміністративну структуру, що дозволяє мінімізувати витрати на управлінський персонал і зменшити витрати на управлінські процеси.

Незважаючи на ці переваги, малі підприємства мають і певні обмеження, такі як високий рівень ризику через нестабільність економічного середовища, а також обмежену фінансову потужність, що ускладнює масштабування бізнесу.

Висновки

Малі підприємства мають суттєве значення для розвитку економіки будь-якої країни. Вони сприяють створенню нових робочих місць, підвищенню конкуренції на ринку, а також розвитку інновацій. Малі підприємства володіють численними конкурентними перевагами, такими як гнучкість, інноваційність, близькість до споживачів і низькі витрати на управління. Однак для їх сталого

розвитку важливо вирішити питання фінансування, підтримки з боку держави та вдосконалення законодавчого регулювання. Оскільки малі підприємства є важливим компонентом національної економіки, їх ефективне функціонування сприяє покращенню економічної ситуації в цілому.

Наглядний матеріал для лекції – слайди наведенно у додатку В.

План лекції №2 «Особливості обліку у суб'єктів малого підприємництва»

1. Основні складові організації бухгалтерського обліку
   1.1 Оформлення первинної документації.
   1.2 Організація облікових регістрів і документування.
   1.3 Узагальнення інформації та складання звітності.
2. Проблеми та вдосконалення обліку для суб'єктів малого підприємництва.
   2.1.Оптимізація первинного обліку.
   2.2. Покращення організації облікової реєстрації та регістрів.
   2.3.Забезпечення об'єктивності та доступності облікової інформації.

Опорний конспект лекційного заняття.

1. Основні складові організації бухгалтерського обліку

Організація бухгалтерського обліку на суб'єктах малого підприємництва є важливим елементом для ефективного функціонування підприємства та забезпечення його стабільного розвитку. Бухгалтерський облік включає кілька основних складових, які забезпечують повноту та точність фінансової інформації.

1.1. Оформлення первинної документації

Первинні документи є основою бухгалтерського обліку, оскільки вони фіксують факти господарської діяльності. До них належать рахунки-фактури, накладні, акти виконаних робіт, прибуткові та видаткові ордери, контракти тощо. Важливо, щоб документи були правильно оформлені, відображали точну інформацію і відповідали вимогам законодавства. Правильне оформлення

первинної документації є необхідним для уникнення помилок у фінансових звітах.

1.2. Організація облікових регістрів і документування

Облікові регістри — це систематизовані записи, що дозволяють відображати операції підприємства та здійснювати їх контроль. Основними обліковими регістрами є журнали-ордери, головна книга, картки аналітичного обліку тощо. Документування господарських операцій в облікових регістрах має важливе значення для забезпечення достовірності облікової інформації. Правильне ведення таких регістрів дозволяє зберігати контроль над активами, зобов'язаннями та іншими елементами бухгалтерії.

1.3. Узагальнення інформації та складання звітності

Узагальнення облікової інформації полягає у формуванні звітних документів, що відображають фінансовий стан підприємства. Це баланси, звіти про фінансові результати, податкові декларації та інші форми фінансової звітності. Процес узагальнення передбачає коректне підведення підсумків за відповідні періоди, забезпечення прозорості та відповідності стандартам бухгалтерії. На основі узагальненої інформації суб'єкти малого підприємництва отримують необхідні дані для прийняття управлінських рішень.

2. Проблеми та вдосконалення обліку для суб'єктів малого підприємництва

Незважаючи на важливість бухгалтерського обліку, в малих підприємствах часто виникають труднощі, пов'язані з його організацією. Для вдосконалення облікової системи необхідно вирішити низку проблем та оптимізувати процеси.

2.1. Оптимізація первинного обліку

Оптимізація первинного обліку спрямована на покращення процесу збору та обробки інформації. Вона передбачає автоматизацію деяких процесів, удосконалення процедур оформлення та збереження документації. Завдяки цьому скорочується ймовірність помилок, підвищується ефективність роботи бухгалтерії та зменшується час на обробку даних.

2.2. Покращення організації облікової реєстрації та регістрів

Покращення організації облікових реєстрацій дозволяє точніше відображати всі операції підприємства. Це включає підвищення рівня автоматизації процесів, інтеграцію з сучасними інформаційними системами, що зменшує ймовірність людських помилок і забезпечує швидке отримання достовірної інформації. Крім того, важливо налаштувати систему реєстрацій таким чином, щоб вона дозволяла швидко здійснювати перевірку даних та проводити інвентаризацію.

2.3. Забезпечення об’єктивності та доступності облікової інформації

Для прийняття правильних управлінських рішень облікова інформація повинна бути об’єктивною, достовірною та доступною. Це вимагає впровадження прозорих процедур обліку та звітності, зменшення впливу суб’єктивних факторів на фінансові результати підприємства. Забезпечення доступності інформації допомагає керівникам підприємств своєчасно реагувати на зміни в бізнес-середовищі та коригувати стратегії розвитку.

Висновок

Організація бухгалтерського обліку на малих підприємствах потребує чіткого та ефективного управління на всіх етапах: від оформлення первинної документації до складання звітності. Вдосконалення процесів обліку та його оптимізація сприятиме покращенню фінансового управління, забезпеченню прозорості діяльності та успішному розвитку малих підприємств в умовах сучасної економіки.

Наглядний матеріал для лекції – слайди наведенно у додатку Г.

План лекції №3 «Звітність суб’єктів малого підприємництва».

1. Види податкових режимів
2. Загальні вимоги до фінансової звітності суб’єктів малого підприємництва
3. Спрощена система оподаткування

Опорний конспект до лекції.

1. Види податкових режимів

Суб’єкти малого підприємництва в Україні можуть обирати різні податкові режими в залежності від своїх обсягів доходів, чисельності працівників та виду діяльності. Податкові режими визначають, як саме підприємство буде оподатковуватись та які звітні форми воно має подавати.

Основні види податкових режимів для суб’єктів малого підприємництва:

Загальна система оподаткування: Це система, за якою підприємство сплачує податки на загальних підставах, таких як податок на прибуток, ПДВ, податок на доходи фізичних осіб (для працівників). Підприємства, що обрали цей режим, повинні складати детальну фінансову звітність і подавати її в органи фіскальної служби.

Спрощена система оподаткування: Підприємства, що обрали спрощену систему, сплачують податки на спрощених умовах. Вони можуть бути платниками єдиного податку, в залежності від категорії (1, 2, 3 група). Спрощена система знижує податкове навантаження і значно спрощує звітність.

Кожен з цих режимів має свої вимоги щодо складання звітності, а вибір відповідної системи залежить від характеристик самого підприємства (розмір доходу, кількість працівників тощо).

2. Загальні вимоги до фінансової звітності суб’єктів малого підприємництва

Фінансова звітність є важливим інструментом для оцінки фінансового стану підприємства, його результатів діяльності та платоспроможності. Для суб’єктів малого підприємництва існують певні вимоги до складання звітності, які залежать від обраної податкової системи та обсягів діяльності.

Основні вимоги до фінансової звітності:

Прозорість і точність: Звітність повинна надавати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, без викривлень та неповних даних.

Відповідність стандартам: Звітність повинна відповідати вимогам національних бухгалтерських стандартів або міжнародних стандартів фінансової звітності (якщо підприємство велике і веде міжнародну діяльність).

Звітність має бути зрозумілою: Для малого підприємництва важливо, щоб фінансова звітність була зрозумілою як для власника, так і для зовнішніх користувачів (наприклад, інвесторів чи кредиторів). Вона повинна бути компактною, щоб не перевантажувати інформацією.

Своєчасність подачі: Фінансова звітність має подаватись в терміни, встановлені податковим законодавством. Невиконання цього обов'язку може призвести до штрафів та інших санкцій.

Для малих підприємств важливою є також спрощена форма звітності, що дозволяє знизити адміністративні витрати і зробити процес складання звітності менш складним.

3. Спрощена система оподаткування

Спрощена система оподаткування є одним з найпопулярніших податкових режимів для малих підприємств в Україні. Вона була розроблена для зменшення адміністративного навантаження на малий бізнес, а також для спрощення процесу ведення обліку та складання звітності.

Основні особливості спрощеної системи оподаткування:

Мінімальний податковий тягар: Підприємства, які працюють на спрощеній системі, сплачують єдиний податок, який залежить від доходу підприємства та групи, до якої воно належить. Це дає змогу зменшити витрати на податкове адміністрування.

Спрощена звітність: Підприємці, які обрали спрощену систему, зобов’язані подавати спрощену фінансову звітність. Це звіт про доходи та витрати, що дозволяє зберегти час і зусилля при заповненні звітних форм.

Податкові ставки: Для підприємств, які перебувають на спрощеній системі, існують різні ставки єдиного податку в залежності від групи (1, 2 або 3 група). Також на спрощеній системі підприємці звільняються від сплати ПДВ, якщо не перевищують певний річний оборот.

Основні переваги спрощеної системи оподаткування:

Зниження податкового навантаження для малих підприємств.

Спрощення процесу обліку і звітності, що робить бухгалтерський облік доступним для підприємців без спеціалізованих знань.

Можливість легко адаптувати податкову систему під реалії підприємства та його діяльності.

Висновок

Звітність суб'єктів малого підприємництва є важливою частиною їхнього фінансового управління та взаємодії з державними органами. Вибір податкового режиму має суттєвий вплив на форму і зміст звітності, а також на податкове навантаження підприємства. Спрощена система оподаткування значно знижує складність звітних процедур для малих підприємств і дозволяє ефективно управляти їхніми фінансами.

Наглядний матеріал для лекції – слайди наведенно у додатку Д.

Семінар є інтегральною складовою освітнього процесу, що гармонійно доповнює лекційні заняття. Ця форма передбачає самостійне вивчення студентами окремих тем або питань за завданнями викладача з подальшим представленням результатів у вигляді рефератів, доповідей чи повідомлень.

Відмінна риса семінару – активна участь студентів у розв'язанні проблемних питань, винесених на обговорення. Викладач створює сприятливу атмосферу для вільного висловлювання думок, допомагає студентам формулювати аргументи та спрямовує дискусію у конструктивне русло. Семінари розвивають аналітичне мислення, комунікативні навички та здатність до колективного вирішення проблем.

Репродуктивна бесіда передбачає відтворення студентами раніше вивченого матеріалу. У процесі відповідей на контрольні запитання наприкінці семінару студенти повторюють, закріплюють та демонструють рівень засвоєного матеріалу. Для кожного семінарського заняття заздалегідь розробляється перелік контрольних запитань, які застосовуються в усному контролі знань.

Практичні методи навчання включають виконання розрахункових завдань, які дозволяють студентам застосувати теоретичні знання на практиці, розвиваючи навички їх використання у реальних умовах.

Контроль знань студентів здійснюється за допомогою:

- Тестових завдань (письмовий контроль), що забезпечують перевірку рівня розуміння теми.

- Контрольних запитань (усний контроль), які сприяють оцінюванню здатності студентів відтворювати та пояснювати матеріал.

На семінарських заняттях студенти презентують доповіді, беруть участь у обговореннях питань, виконують вправи для закріплення знань, а також проходять перевірку рівня засвоєння теми. Наприкінці заняття підбиваються підсумки, що сприяє систематизації знань та формуванню цілісного розуміння вивченої теми.

Сучасні інформаційні технології та автоматизовані системи бухгалтерського обліку вимагають переосмислення традиційних підходів до навчання у вищих навчальних закладах. Відсутність індивідуалізації освітнього процесу обмежує здатність готувати майбутніх спеціалістів до реалій професійної діяльності. Для забезпечення високого рівня фахової компетентності студентів у сфері бухгалтерського обліку необхідно впроваджувати активні методи навчання, що орієнтовані на професійну підготовку, а також удосконалювати педагогічну майстерність викладачів. Це включає постійний розвиток як професійних навичок, так і викладацьких підходів, які сприятимуть адаптації студентів до сучасних умов роботи.

Таким чином, ефективність підходів до викладання бухгалтерського обліку та звітності має базуватися на гармонійному поєднанні ґрунтовних теоретичних знань із практичними навичками. Це сприятиме формуванню у майбутніх фахівців здатності швидко адаптуватися до динамічних змін у ринкових умовах, вимог законодавства та сучасних технологій. Такий підхід також забезпечить їхню конкурентоспроможність на ринку праці, дозволяючи ефективно вирішувати професійні завдання в умовах цифровізації та глобалізації бізнес-середовища.

4.2 Проблеми методики викладання облікових дисциплін

В умовах сучасної конкуренції, стрімкого розвитку технологій, розширення інформаційних ресурсів та глобалізації ринок праці пред'являє високі вимоги до фахівців обліково-аналітичної сфери. Від облікових працівників очікується не лише досконале володіння професійними навичками, але й здатність творчо підходити до вирішення завдань, ефективно долати проблемні ситуації, оперативно адаптуватися до змін у законодавстві та умовах ринкової економіки. Для підготовки висококваліфікованих фахівців необхідно ретельно дослідити шляхи вдосконалення методики викладання облікових дисциплін, які б відповідали сучасним викликам суспільства та економіки.

У роботі обґрунтовано важливість підвищення ролі викладача у процесі викладання облікових дисциплін, що сприятиме економічному розвитку держави, інтелектуальному зростанню нації та вдосконаленню професійної компетентності фахівців з обліку. Проаналізовано ключові методичні проблеми, які впливають на якість підготовки майбутніх спеціалістів, та запропоновано шляхи їх подолання. Окрема увага приділена активним методам навчання, які сприяють кращому засвоєнню матеріалу студентами. Систематизовано та охарактеризовано різні формати занять: лекційні, практичні та семінарські, з акцентом на активізацію пізнавальної діяльності. Розглянуто сучасні підходи до посилення професійно-практичної підготовки облікових фахівців, спрямовані на формування необхідних компетенцій для роботи в динамічному економічному середовищі.

Методика викладання облікових дисциплін повинна бути побудована таким чином, щоб стимулювати у студентів свідоме засвоєння навчального матеріалу. Це передбачає використання різноманітних інтерактивних підходів, які дозволяють не тільки отримати знання, але й зрозуміти їхню практичну значущість. Особлива увага має бути приділена поясненню складних концепцій за допомогою прикладів з реального життя, залучення студентів до дискусій та

вирішення практичних завдань, що максимально наближають до професійної діяльності.

Окрім цього, методика повинна сприяти закріпленню отриманих знань і вмінь через їх регулярне застосування в різних контекстах. Це досягається за допомогою тестів, кейс-методів, роботи в командах та індивідуальних проєктів. Важливим елементом викладання є розвиток у студентів навичок самоконтролю, що включає здатність оцінювати рівень своїх знань, виявляти прогалини у розумінні матеріалу та самостійно працювати над їх подоланням. Таким чином, викладання облікових дисциплін формує не лише професійні компетенції, але й навички навчання протягом усього життя.

Успіх опанування облікових дисциплін студентами багато в чому залежить від педагогічної майстерності викладача, «бухгалтерський облік – це не сукупність регістрів і звітних форм, це, передусім, стиль мислення» .

Методика викладання облікових дисциплін у сучасних умовах стикається з низкою проблем, які ускладнюють ефективну підготовку фахівців у цій галузі. Основними з них є:

- Недостатня матеріально-технічна база;
- Обмежений практичний компонент у навчанні;
- Відрив від реальних умов ринку;
- Відсутність індивідуального підходу;
- Недостатня інтеграція цифрових технологій;
- Відсутність зв’язку між теорією та практикою;
- Недостатнє залучення інтерактивних методів навчання.

Багато закладів освіти не мають сучасного обладнання та програмного забезпечення, що відповідають реаліям професійної діяльності. Це обмежує можливості студентів отримати практичні навички роботи з автоматизованими обліковими системами, які широко використовуються у реальній практиці.

Часто акцент робиться на теоретичному вивченні матеріалу, тоді як практичні заняття залишаються другорядними. Це призводить до того, що

студенти мають слабкі навички застосування теоретичних знань у реальних умовах.

Освітні програми нерідко оновлюються із запізненням, що не враховує змін у законодавстві, стандартах бухгалтерського обліку та вимогах роботодавців. У результаті випускники можуть бути недостатньо підготовленими до сучасних викликів.

Методика викладання рідко враховує різний рівень підготовки студентів, що створює проблеми як для слабших, так і для сильніших студентів. Перші не встигають за програмою, а другі не отримують достатньо стимулів для розвитку.

Сучасні облікові процеси значною мірою автоматизовані, однак у багатьох закладах освіти недостатньо уваги приділяється вивченню та використанню програм для ведення обліку, таких як 1С, M.E.Doc, SAP та інші.

Часто теоретичні знання не підкріплюються прикладами з реальної практики. Це ускладнює розуміння студентами прикладного значення дисциплін.

Традиційні лекції і семінари домінують у навчальному процесі, тоді як інтерактивні методи, як-от кейс-стаді, ділові ігри, моделювання ситуацій, використовуються недостатньо.

У сучасних умовах необхідно впроваджувати нові підходи до методики викладання облікових дисциплін, щоб підвищити якість підготовки студентів та зробити їх більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Для цього важливо враховувати потреби як освітнього процесу, так і вимоги роботодавців. Для ефективної реалізації цих змін необхідно здійснити ряд заходів, які можна систематизувати в таких основних напрямках, як оновлення матеріально-технічної бази, збільшення практичної складової навчання та інтеграція сучасних методів викладання.

У табл. 4.3 наведено ключові заходи, спрямовані на вдосконалення методики викладання дисциплін з бухгалтерського обліку.

Таблиця 4.3.

Заходи для подолання проблем у методиці викладання облікових дисциплін

№	Заходи для подолання проблем	Опис заходу
1	Інвестувати в оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти	Підвищення якості навчання через забезпечення сучасним обладнанням та програмним забезпеченням.
2	Збільшити кількість практичних занять із використанням сучасного програмного забезпечення	Підвищення практичної підготовки студентів через активне використання програмних комплексів для обліку.
3	Актуалізувати навчальні програми відповідно до сучасних вимог ринку праці	Оновлення курсів та дисциплін згідно з потребами роботодавців і змінюваними вимогами ринку.
4	Запровадити індивідуальний підхід у навчанні	Врахування різного рівня підготовки студентів для ефективнішого засвоєння матеріалу.
5	Розширити використання інтерактивних методів викладання	Використання таких методів як кейс-стаді, ділові ігри для кращого розуміння і закріплення теорії.
6	Забезпечити постійний зв’язок із представниками бізнесу	Взаємодія з бізнесом для врахування їхніх потреб та впровадження реальних кейсів у навчальний процес.

**Джерело розроблено автором.*

Таким чином, для підвищення якості підготовки фахівців облікових дисциплін важливо здійснити комплекс заходів, які включають інвестиції в матеріально-технічну базу, оновлення навчальних програм, впровадження сучасних методів навчання та активну співпрацю з бізнесом. Це дозволить забезпечити підготовку висококваліфікованих спеціалістів, здатних ефективно працювати в реальних умовах ринку праці та впроваджувати інновації в облікові процеси.

Висновки до розділу 4

За результатами дослідження методичних підходів до викладання бухгалтерського обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва встановлено таке:

Методика викладання облікових дисциплін потребує значних удосконалень для того, щоб відповісти на виклики сучасного ринку праці та задовольнити потреби роботодавців. Сьогодні важливим є інтеграція теоретичних знань з практичними навичками, що дозволяє студентам краще розуміти реалії професійної діяльності і успішно застосовувати отримані знання в роботі.

Ключовими напрямками вдосконалення є оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів, збільшення кількості практичних занять з використанням сучасного програмного забезпечення, актуалізація навчальних програм відповідно до вимог ринку праці та інтерактивне навчання.

Важливо також враховувати індивідуальні особливості студентів та забезпечувати тісний зв’язок з представниками бізнесу для введення реальних кейсів у навчальний процес. Реалізація зазначених заходів дозволить підвищити ефективність підготовки фахівців у галузі обліку, а також сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Методика викладання облікових дисциплін в умовах сучасного освітнього середовища стикається з низкою серйозних проблем, які значно ускладнюють підготовку висококваліфікованих спеціалістів у сфері бухгалтерії. Відсутність належної матеріально-технічної бази, обмежений практичний компонент навчання та відрив від реальних умов ринку праці створюють пряму загрозу неефективній підготовці майбутніх бухгалтерів. Традиційні підходи до навчання, що акцентують увагу на теоретичному матеріалі, не здатні повною мірою підготувати студентів до реальних вимог професії, оскільки не враховують постійних змін у законодавстві, технологічних інноваціях і стандартах обліку.

Для покращення методики викладання облікових дисциплін необхідно здійснити низку змін, які включають оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти, інтеграцію сучасного програмного забезпечення та активне впровадження практичних занять. Це дозволить студентам набути не лише теоретичних знань, а й практичних навичок, що значно підвищить їх конкурентоспроможність на ринку праці. Оновлення навчальних програм з урахуванням сучасних вимог ринку і впровадження інтерактивних методів

навчання, таких як кейс-стаді, ділові ігри, моделювання ситуацій, сприятиме покращенню засвоєння матеріалу та формуванню навичок аналізу реальних фінансових ситуацій.

Інтеграція цифрових технологій в освітній процес, забезпечення постійного зв’язку з представниками бізнесу для адаптації навчання до вимог роботодавців також є важливими кроками до вдосконалення підготовки студентів. Це дозволить формувати у студентів не лише необхідні теоретичні знання, а й здатність ефективно використовувати сучасні бухгалтерські системи, що є обов'язковим для роботи в умовах швидко змінюваного фінансового середовища.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Загальною метою даного дослідження було дослідження теоретичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, аналізі їх сучасного стану, виявленні проблем і формулюванні пропозицій щодо їх удосконалення. В ході проведення дослідження були вивчені теоретичні основи, організація та методичне забезпечення бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, а також проаналізовано шляхи вдосконадення бухгалтерського обліку та звітності на підприємстві. На основі отриманих результатів можна зробити такі висновки та рекомендації:

1. У першому розділі було досліджено економічну сутність малого підприємництва, його роль в економіці України та особливості нормативно-правового регулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу. Зокрема, встановлено, що мале підприємництво є ключовим елементом економіки, який забезпечує адаптивність до змін ринкового середовища, сприяє створенню робочих місць, розвитку конкурентного середовища та наповненню місцевих бюджетів.

Аналіз нормативно-правової бази показав, що в Україні створені необхідні законодавчі умови для підтримки малого бізнесу, хоча наявні виклики вимагають подальшого вдосконалення державної політики. Особлива увага приділяється спрощенню фінансової звітності, що забезпечує зменшення адміністративного навантаження на підприємства. Водночас, впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності сприяє інтеграції в глобальні ринки та підвищенню прозорості діяльності.

На прикладі ТОВ «ВДС-ТОРГ» було продемонстровано, як малий бізнес здатний адаптуватися до сучасних викликів завдяки впровадженню сучасних технологій, оптимізації облікових процесів і використанню послуг аутсорсингових компаній. Попри складні економічні умови, торговельна галузь залишається важливим сектором економіки, що сприяє її стабільності та розвитку.

Таким чином, мале підприємництво є важливим фактором соціально-економічної стабільності, забезпечуючи динамічний розвиток на регіональному та національному рівнях. Для підвищення ефективності цього сектора необхідне подальше вдосконалення управлінських практик, зміцнення фінансової бази та активна адаптація до змін зовнішнього середовища.

2. За результатами дослідження економіко-організаційних характеристик та організації бухгалтерського обліку в ТОВ «ВДС ТОРГ» встановлено, що підприємство є успішним представником малого бізнесу в сфері оптової та роздрібної торгівлі автозапчастинами, а також надання послуг з технічного обслуговування автотранспорту. Завдяки гнучкій організаційній структурі та впровадженню сучасних технологій компанія демонструє здатність ефективно адаптуватися до змін на ринку, підвищуючи якість послуг та зберігаючи стабільність фінансових показників.

Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «ВДС ТОРГ» відповідає сучасним вимогам, забезпечуючи прозорість і точність фінансової інформації. Використання автоматизованих програм, таких як 1С-Бухгалтерія та M.E.Doc, сприяє оптимізації облікових процесів і своєчасному формуванню фінансової звітності. Ведення облікових регістрів і дотримання облікової політики дозволяє підприємству відповідати законодавчим вимогам і підтримувати високий рівень контролю за фінансовими потоками.

Методичне забезпечення обліку, включаючи нормативно-правові акти, стандарти бухгалтерського обліку та методичні рекомендації, допомагає підприємству адаптувати облікову політику до специфіки діяльності. Спрощені форми звітності для малих підприємств дозволяють знижувати адміністративне навантаження, водночас забезпечуючи необхідний рівень інформаційної прозорості.

Для підвищення ефективності бухгалтерського обліку ТОВ «ВДС ТОРГ» необхідно продовжити вдосконалення облікової політики, зокрема впроваджувати додаткові інструменти автоматизації облікових процесів. Це дозволить підвищити точність формування звітності та зменшити ймовірність

помилок, що особливо важливо в умовах динамічного ринку. Також важливо інтегрувати додаткові модулі до існуючих автоматизованих систем, що допоможе краще контролювати фінансові показники та оптимізувати процеси бухгалтерії.

Крім того, для забезпечення відповідності облікових практик актуальним вимогам та змінам у законодавстві, рекомендується організувати регулярні тренінги для бухгалтерського персоналу. Підвищення кваліфікації дозволить працівникам бути в курсі нових стандартів, змін у податковій політиці та ефективно застосовувати сучасні інформаційні технології в обліку, що знижуватиме ризики помилок та підвищить ефективність внутрішніх процесів.

Важливо також зміцнити внутрішній контроль за веденням облікових регістрів і складанням звітності, що сприятиме зменшенню фінансових ризиків і підвищенню довіри з боку зовнішніх користувачів інформації. Розширення можливостей аналітичного обліку допоможе точніше оцінювати витрати, рентабельність та ефективність використання ресурсів. Реалізація цих заходів забезпечить фінансову стійкість компанії та сприятиме її подальшому розвитку на ринку.

3. Вдосконалення організації бухгалтерського обліку на підприємстві є критично важливим для підвищення ефективності управлінських рішень та фінансової прозорості. Впровадження сучасних технологій, таких як електронний документообіг та автоматизовані системи обліку, значно підвищує точність та швидкість обробки інформації, що дозволяє знижувати витрати і мінімізувати помилки. Спрощення плану рахунків має переваги для малого бізнесу, зокрема в зменшенні часу на облікові процедури, але це може обмежити можливості для детального аналізу фінансових даних. Удосконалення внутрішнього контролю, впровадження ефективних регламентів документообігу та автоматизація процесів є необхідними для збереження фінансової стабільності і забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

Для підвищення ефективності облікових процесів необхідно продовжити автоматизацію, впроваджуючи сучасні платформи для електронного документообігу, такі як СОТА та M.E.Doc. Це дозволить значно зменшити

витрати на паперову документацію, підвищити швидкість обробки інформації та забезпечити зручний доступ до даних для бухгалтерії та контрагентів. Впровадження таких технологій дозволить зменшити ризики помилок, підвищити точність і надійність обліку, а також оптимізувати внутрішні процеси підприємства.

Одним з важливих напрямків є оптимізація плану рахунків, що дозволить підприємствам мати більш гнучку систему для детального аналізу витрат і доходів. Створення адаптивного плану рахунків, який можна налаштувати залежно від специфіки діяльності підприємства, сприятиме точному відображенню фінансових результатів і ефективному управлінню. Крім того, для забезпечення високої якості облікових процесів необхідно організувати регулярне навчання бухгалтерів, що дозволить підвищити їх кваліфікацію та адаптацію до змін у законодавстві і нових технологіях, знижуючи ризики помилок та підвищуючи ефективність управлінських рішень.

4. Аналіз методичних підходів до викладання бухгалтерського обліку виявив низку проблем, які ускладнюють підготовку висококваліфікованих фахівців. Однією з основних проблем є відсутність належної матеріально-технічної бази в навчальних закладах та недостатнє використання сучасного програмного забезпечення. Більшість навчальних програм залишаються орієнтованими на теоретичний матеріал, що не дає студентам достатньо практичних навичок для ефективної роботи у сфері бухгалтерії. Враховуючи швидкі зміни в законодавстві, технологічних інноваціях та стандартах обліку, традиційні методи навчання не можуть забезпечити високий рівень підготовки майбутніх бухгалтерів. Оновлення методик викладання і впровадження практичних занять, а також інтеграція сучасних інформаційних технологій є важливими кроками для підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Для покращення методики викладання облікових дисциплін необхідно оновити матеріально-технічну базу навчальних закладів, забезпечивши їх сучасними програмними продуктами, такими як бухгалтерські системи та

платформи для електронного документообігу. Це дозволить студентам ознайомитись із реальними умовами роботи в бухгалтерії та підготувати їх до практичної діяльності в умовах цифровізації. Крім того, важливо збільшити кількість практичних занять, які базуються на реальних кейсах і ситуаціях з бухгалтерської практики, застосовуючи інтерактивні методи навчання, що допоможе студентам краще засвоїти матеріал та набувати необхідних навичок.

Тісна співпраця між навчальними закладами і бізнесом є важливим кроком для адаптації навчальних програм до потреб ринку праці. Включення представників бізнесу до навчального процесу дозволить забезпечити відповідність теоретичних знань студентів актуальним вимогам галузі. Впровадження цих змін підвищить рівень підготовки майбутніх бухгалтерів, забезпечить їм необхідні практичні навички та підготує їх до реальних викликів професії, що в свою чергу підвищить конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Волощук Н.Ю. Теоретичні підходи до дослідження сутності категорії малого підприємництва / Н.Ю. Волощук // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка. 2015. Вип. 2(2). С. 13–17.

2. Матусова О.М. Сутність і класифікація малого сільського підприємництва / О.М. Матусова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2016. – № 1. С. 12–17.

3. Черняєва О.В. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці / О.В. Черняєва, А.Ю. Гриненко // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 3(08). С. 33–42.

4. Фролова В.Ю. Актуальні проблеми діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні / В.Ю. Фролова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2017. № 1(37). С. 16–34.

5. Dernova I.A. Foreign Economic Security of Ukraine in the context of National Economy openness / I.A. Dernova, I.V. Ivanova, T.M. Borovyk, A.Y. Rudenko // Bulletin of National Academy of Sciences of The Republic of Kazakhstan. – 2021. № 2. – С. 37-43.

6. Господарський кодекс України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15

7. Закон України "Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні" URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text

8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Спрощена фінансова звітність» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text

10. Податковий Кодекс України URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

11. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (№ 720) URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mf11044

12. Хурса М.М. Мале підприємництво:економіко-організаційні аспекти діяльності : монографія / Хурса М.М. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2009. – 220 с.

13. Варналій З.С. Основи підприємництва : навч. посіб. / З.С. Варналій – К. : Знання-Прес, 2002. – 239 с.

14. Колісник Г.М. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні : дис. … кандидата економічних наук : 08.00.03./ Колісник Г.М. – Львів, 2007. – 211 с.

15. Небева М.І. Тенденції розвитку малого бізнесу в умовах нового Податкового Кодексу URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_1/87.pdf.

16. Копченко І.М. Державне регулювання малого підприємництва в трансформаційній економіці : автореф. дис. … на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.01.01 «Економічна теорія»/ Копченко І. М. – Київ, 2005. – 34 с.

17. Фабіянська В.Ю. Сутність організації бухгалтерського обліку. Ю.В. Фабіянська. – Українська наука: минуле, сучасне,, майбутнє. – 2014. – Вип. 19. Ч. 2. – С. 214-222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19(2)__28

18. В.В. Кузьома // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – Випуск №2. – С. 1334-1337. URL: http://global-national.in.ua/archive/2-2014/279.pdf

19. Переваги та недоліки впровадження автоматизованої системи ведення обліку в Україні / Н.В. Валькова, А.Ю. Данілкова URL: http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy/accounting-and-auditing/3196-valkova-hb-danlkova-alo

20. Яцко М.В. Удосконалення системи розкриття інформації шляхом формування внутрішніх регламентів підприємства / М.В. Яцко, Л.Б. Яцко //

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – Вип 2 (46). – С. 383-387. URL: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/46/1/46_67.pdf

21. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: http://ukrstat.gov.ua

22. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку URL: https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/msfo/msbo-1-podannya-1021217.html

23. Дані Державної служби статистики України. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/.

24. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063

25. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004

26. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку URL: https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/msfo/msbo-1-podannya-021217.html

27. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами» від 25.06.03 р. № 422 URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=196041

28. Національні стандарти (положення) бухгалтерського обліку URL: http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennyastandarti-ukhgalterskogo-obliku?app_id=24

29. Зосименко Т.І. Роль малого підприємництва у соціальноекономічному розвитку країни. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2388

30. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. Дата оновлення:

02.12.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000п#Text

31. Рижакова Г.М. Роль і місце малого підприємництва в національній економіці України. Ефективна економіка. 2011. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=450

32. Рижакова Г.М. Роль і місце малого підприємництва в національній економіці України. Ефективна економіка. 2011. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=450

33. .Ковальчук І.В. Місцеві податки і збори як фінансова основа процесу децентралізації //Юридичний науковий електронний журнал. - №1. – 2016. – С. 55-58. URL: http://lsej.org.ua/1_2016/16.pdf

34. Городянська Л. Особливості технічного забезпечення системи бухгалтерського обліку / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №10. –С. 17-22

35. Бутинець Ф.Ф., Войнолович О.П., Томашевська І.Л. Організація бухгалтерського обліку. Житомир: ПП «Рута», 2005. 528 с.

36. Wikipedia. Small business act for Europe. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Small_Business_Act_for_Europe

37. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2011_06_15/MF11044.html.

38. Ловінська Л. Г. Нормативно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. К. : ДННУ «Акад. фін. управління». 2013. 294 с.

39. Корчак В. С. Переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами. URL: http://konf.amsfo.com.ua/perevagi-skladannya-finansovoї-zvit№sti-za-mizhnarodnimi-standartami

40. Коваль О.В., Козак В.Ю. Особливості обліку у фермерських господарствах. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. №4 (70). Том 2. 2012. С. 102-105

41. Кузьмін О. Є. Розвиток обліку суб'єктів малого підприємництва України в умовах Євроінтеграції / О. Є. Кузьмін, М. Я. Яструбський // Економіка та управління підприємствами. – 2018. – Випуск 1 (129). – С. 148 – 151.

42. Про державну підтримку малого підприємництва: Закон України від 19 жовтня 2000р. №2063-III / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2063-14

43. Становлення і розвиток малого бізнесу в регіоні: колективна монографія / [за заг. ред. Н. І. Редіної]; Міністерство фінансів. – Дніпропетровськ, 2008. – 508 с.

44. Король С.Я. Діджиталізація економіки як фактор професійного розвитку / С.Я. Король, Є.В. Польовик // Modern Economics. – 2019. – № 18. – С. 67-73. URL: https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-11.1.

45. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності : Закон України від 18 вересня 2008 р. №523-VI / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-17#Text

46. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р., №186. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text

47. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : наказ Міністерства фінансів України від 93 25.06.2003 р. №422. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text

48. Кащенко, Л. І. (2019). Облік та оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Офіційний електронний науковий журнал "Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво". URL: https://oef.kneu.edu.ua/ua/depts8/k_obliku_pidpryjemnyckoi_dijalnosti/DUSCHMA_GRIV/jsncnfdhf7564/

49. Інструкція зі статистики кількості працівників, затверджена наказом Державного комітету статистики України від 28.09.2005 р. № 286. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1442-05

50. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. №290. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99

51. Левицька, І. І. (2018). Особливості обліку у суб'єктів малого підприємництва. Ефективна економіка. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5536

52. Кащенко, Л. І. (2019). Облік та оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Офіційний електронний науковий журнал "Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво". URL: https://oef.kneu.edu.ua/ua/depts8/k_obliku_pidpryjemnyckoi_dijalnosti/DUSCHMA_GRIV/jsncnfdhf7564/

53. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу/ за ред. А.М. Кузьминский та ін. К.: Вища школа, 1993.

54. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник / за редакцією В.С. Леня. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.

55. Макаревич Г.В. «Сучасний стан та шляхи удосконалення обліку, оподаткування і звітності суб'єктів малого підприємництва». Матеріали дипломної роботи. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2018. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/26452/1/071_Macarevich_Anna_Volodimerivna1.docx

56. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017 р. № 2258–VIII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2258-19

57. «Фактори впливу на організацію обліку суб'єктів малого підприємництва» Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених - Мукачево : МДУ, 2018. - №Випуск 2(2). - С.253-258 URL: http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3411

58. Терещенко С.А. Мале підприємство в умовах ринкового господарювання. Економіка і організація управління. 2013. № 1. С. 173-177.

59. Аудит доходів, витрат і фінансових результатів організації. URL:

https://stud.com.ua/40040/audit_ta_buhoblik/audit_dohodiv_vitrat_finansovih_rezultativ_organizatsiyi

60. Кучер С.В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Випуск 9-1. Ч. 1. С. 208- 211.

61. Романська О. Аналіз статистичних показників розвитку підприємництва в Україні у 2015 р. URL: http://platforma-msb.org/analiz-statystychnyh-pokaznykiv -rozvytku-pidpryyemnytstva-v-ukrayini-u-2015-rotsi/

62. iFactor «Організація документообігу на підприємстві». URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/december/issue-102/article-24076.html

63. iFactor «Фінансова звітність за 9 місяців. Важливі моменти». URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/buh911/2019/october/issue-41/article97101.html

64. Юнацький М.О. концептуальна основа формування облікової політики підприємства для цілей бухгалтерського обліку. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/.pdf

65. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 9. С. 92-100.

66. Озеран А.В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств : монографія. Київ, 2015. 471 с.

67. Скорнякова Ю.Б. Єдиний податок юридичних осіб: питання відображення в обліку та фінансовій звітності. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія економіка та управління. 2019. № 4. Том 30 (69). С. 146-153.

68. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.

69. Ткаченко Н.М. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 426с.

70. Топоркова О.А. Облікова система малих підприємств України в контексті законодавчих змін. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки». 2020. № 11 (43). С. 55-61.

71. Стасюкова К.В. Облікова система підприємств малого бізнесу із застосуванням спрощеного плану рахунків. Науково-методичні аспекти обліково-аналітичної системи підприємства: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. В.В. Немченко. Одеса: Фенікс, 2016. С. 96-113.

72. Шеверя Я.В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень : автореф. дис.. … канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2011. 24 с.

73. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу : навч. посіб. Одеса : Гермес, 2012. 208 с.

74. Шигун М.М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2009. 632 с.

75. Партін Н. М. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: навчальний посібник. К. : Знання, 2004. 245 с.

76. Яцко М.В. Подання та оприлюднення фінансової звітності в системі забезпечення інтересів користувачів : автореф. дис.. … канд. екон. наук : 08.00.09. Івано-Франківськ, 2013. 20 с.

77. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік: роздуми вченого. Житомир: Рута, 2001. 100 с

78. Методика підготовки та проведення лекцій у Київському національному університеті внутрішніх справ: метод. рекомендації / За ред. Є. М. Моісеєва. URL: http://www.naiau.kiev.ua/tslc/pages/nmr/doc/molodym_vkld/MetRec_lekc.doc

79. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII / Верховна рада України // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

80. Чижевська Л. В. Методика викладання облікових дисциплін: навч. посіб. / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир : Рута, 2003. 504 с.